ЦІЕЙ ДАЬКЪАЛА ХИЛДА ШУН, НОВКЪОСТИЙ!

«БІАЬСТИ». Н. Кобнашвилен И. Плиевен фотоэтюд.

МАССА А МЕХКАШКАРА ПРОЛЕТАРЕШ, ВІАШАГІКХЕТА!

СЕРДАЛО

(«Свет»)

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГІалгІай обкома, Нохч-ГІалгІай АССР Лаккхехьарча Советен Министрий Советен орган.
Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

АРАДУВЛ 1923 ШЕРА ДЕНЗ

№ 52 (4065). ШОАТТА, 1 Май 1965 шу. Мах 2 кеп.

КЪАХЬЕГАМА ЦІЕЙ

Тахан къахьегамхой деза ди да. Хоза кийчъяьча городашка, юрташка арабаьннаб советски нах дунен халкъашта юкъера къахьегамхой цхьоагІон ди — ЦхьоалагІа май дезде. Советски наьха уйлаш дІакхайкаеш дерригача дунен тІа гІолла декаш да тахан КПСС ЦК Майна долча тІахьехамашцара дешаш:

Даькъала хилда 1-гІа Май — дунен халкъашта юкъера къахьегамхой барта ди, дерригача мехкий болхлой цхьоагІони вошалеи ди!

Ший тайпара белгалонаш йолаш да укх шерара ЦхьоалагІа май. Парте ЦК октябрьски, ноябрьски, мартовски Пленумий решенеша дегаш ураеттадаь бола советски нах бІубенна къахьегаш ба вай мехка коммунизм хьалъяра программа толамца кхоачашъяра.

Май тІакхачалехьа хьалхарча деношка дерригача советски халкъо, дунен тІарча берригача къахьегамхоша боккхача безамца дездир сийлахь-воккха Ленин ваь 95 шу дуза ди.

Укх деношка советски халкъо дездергда Коталон ди — фашистски Германи эшаяь 20 шу дуза ди.

Семилетка тІеххьара бІаьсти я укх шерарча Майца енар. Къахьегама коталонашца белгалъяьккхай из Нохч-ГІалгІайчен къахьегамхоша а. Цар Май сийна шерра йоаржаяьяр социалистически яхь. Вай республике из эггара хьалха дІайолаяьраш бар «Грознефта» объединене Грозненски ремонтно-механически завода болхлойи специалисташи. Цар дІадоладаь дика гІулакх шерра хьаллаьцар республика ерригача промышленни предприятей, гІишлоний организацей, транспорта коллективаша юрта боахама къахьегамхоша.

ХІанз дог гІоздоаккхаш да яхье баьннараша даьха толамаш. Сийленца кхоачашдир шоай дош «Грознефта» объединене Грозненски ремонтно-механически завода коллективо. Ханал хьалха кхоачашйир цо биъ бетта план. Яьржача яхьа кхетамца кулгалдеш яр завода партийни, профсоюзни, комсомольски организацеш.

Къаьстта дика гІулакх да дуккхача хана тІехьаюсаш хинна цхьайола предприятеш хьалха латтарий боарамга ялар. Шоай толамех хоамаш ду цар укх деношка. Царех я «Грозпромстрой» треста гІишлой-монтажни шоллагІа управлени, «Малгобекнефта» бурув детта цхьоалагІа контора, иштта кхы а.

Квартальни план тІехкхоачашъяьй республика промышленносто. Соахка цу ханарчул 11 процент дукхагІа хул производства боарам. Сихача темпашца дегІаух мехкдаьтта промышленность, дика къахьег хІанз промысловикаша.

Цу тайпара масалаш кхы дуккха а кхувла йиш я. Тахан укх номер тІа оаха кепа тох республика къахьегамхоша ЦхьоалагІча майна кийчдаь къахьегама совгІаташ. Сийленца накъа баьхкаб уж шоай дезача Цlейна.

Цхьабакъда, вай йиш яц карагІдийннача толамех кхоачамбе. Укх дезача дийнахьа белгалдаха деза балха юкъе нийслуш дола кхоачамбоацараш, дерригa низаш тІадерзаде деза уж сихха дІадахара. Ла мегаргдолаш дий хьалхарча квартале республике план кхоачаш ца еш 19 предприяти йиса хилар. ТІехьайисараштa юкъе я Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоаха завод, производственно-товарни контора. Цхьайола предприятеш я ассортиментах йола план кхоачаш ца еш. Квартальни план 62 процент мара кхоачашъяьяц «Чечингсельстрой» тресто.

Дуккхача гІишлоний объекташка во вІаштІехьбаьккхаб къахьегам, кхетамца пайда эцац механизмехи приспособленеехи, ханнахьа хьатІакххахьац материалаш. Цхьаболча кулгалхоша лерттІа терко яц социалистически яхьа.

Уж гІулакхаш дІахо хилийта йиш яц. ХІанз гІишлонхошта геттара дика ха латт. Шенхаштта тоабе беза болх. Сухалбе беза комплексни механизации автоматизации яра, Іилманна, техника карагІдаьннараш, дикагІйола опыт балха юкъеяхьара. Бизза пайда эца беза производственни мощностех, чурча торонех.

Юртбоахама къахьегамхой декхарийла ба сихеи дикеи кхашкара балхаш чакхдаха. Еррига торонаш оарцагІъяха еза хьайбаш леладераша тІайица декхараш толамца кхоачашдара. Укх шера цхьаккха боахам хилийта йиш яц тІехьабусаш.

КПСС горкомаш, райкомаш, партийни, профсоюзни, комсомольски организацеш, предприятей, колхозий, совхозий кулгалхой декхарийла ба болх кхетамца вІаштІехьбаккха, тІайица декхараш дизза кхоачашдара шерра социалистически яхь йоаржае, цунна хоадамболлаш кулгалде. Къаьстта лакхбе беза юхххьанцарча партийни организацей лоархІам. Дукха ха йоаццаш хиннача КПСС Нохч-ГІалгІай обкома Пленумо дийцар юхххьанцарча партийни организацей болх тоабарах дола дош. Цига белгалдаьхад царна хьалхашка латта декхараш

ХІанз хьалхашка латта керттера декхар да Май сийна яьржа яхь лаьгІ ца йолийташ дІахо яхьар. Къахьегама коталонашца белгалъяккха еза семилетка тІеххьара бІаьсти, беррига низ тІабахийта беза семилетка толамца кхоачашъяра.

Нохч-ГІалгІайчен къахьегамхой бІубенна ба шоашта хьалхашка латта декхараш дизза кхоачашдергхиларах. Цхьа барт бола дезал санна, бахаш а къахьегаш а ба уж.

Даькъала хийла лаьттан тІа дерригача халкъий Машар, Къахьегам, ПаргІато, Нийсхо, Вошал, Ираз чІоагІдеш йола коммунизм!

ХЬОНА ДА МАЙ, ТХА СОВГІАТАШ

☆ ☆ ☆

Планал совгІа

Дикача толамашца накъа баьхкаб ЦхьоалагІча майна тха совхоза болхлой. 80 процент кхоачашъяьй цар паччахьалкхенга шура йохкара ах шера план, фуаш дохкара план — 149 процент, 730 совгІа килограмм шура яьккхай хІара Іаттагара, соахка укх ханналца яьккхачул 174 килограмм дукхагІа.

Соахкарчул дикка дукхагІа хьахиннад Іоахарий, хІара бІаь жийна тІехьа хьалкхебе лаьрхІар 110 Іахар мара ца хиннача 114 Іахар хьахиннаб совхозе. Жа Іушта юкъе дикагІа хьокхамаш лаьхад воккхагІча жа Іуно Абдулаев Атабе, бІаь жийна тІехьа 133 Іахар хьахиннаб цун бригаде.

Г. РЖЕВСКИЙ.
Наурски района «Терский» совхоза директор.

МЕХКДАЬТТАХОЙ КОТАЛО

«Грознефта» объединене мехкдаьттахой сийленца накъа баьхкаб дунен халкъашта юкъерча дезача цІейна, ЦхьоалагІча майна. Шерра социалистически яхь а йоаржаяь, ханал хьалха, 29-ча апреле, кхоачашъяьй цар мехкдаьттеи гази яккхара биъ бетта план.

ДІадахача шера цу юкъе даьккха хинначул 38 процент лакхденнад хьадоаккха мехкдаьтта, хІаьта мехкдаьттаца хьайоагІа газ — 1,5-зза дукхагІа. Эггара дукхагІа хьадоаккха мехкдаьтта совдаьккхад «Горскнефта», «Малгобекнефта» промысловикаша. Мехкдаьтта доаккхача промышленносте къахьегама овсарле лакхъяра задани тІехкхоачашъяьй.

Хьадоаккхача мехкдаьттагеи газагеи дІадодар лохдарах цхьоалагІча квартале паччахьалкхенна кходаь ахча 199 эзар сом да.

Уж къахьегама толамаш даха вІаштІехьдаьннад керда техникеи дикагІйола технологии балха юкъекхахьарах, керда мехкдаьтта промыслови объекташ болх бе йолаялларах, болх беча скважинай фондах бизза пайда эцарах, дукха геолого-технически мероприятеш балха юкъекхахьарах.

ЦхьоалагІча квартале тІоанашта искусственни низ тІалоаттабара чотах хьадаьккха мехкдаьтта 240 эзар тонн я. Мехкдаьттаца хьайоагІача газах пайда эцар 70 процентага кхаьчад.

М. НАЗАРЕТОВ.

Дена кхаьчад дерригача халкъа къахьегама деза ди. Берригача советски наха белгалдоаккх из къахьегама совгІаташца. Дерригача халкъо баьккхача къахьегама толама юкъе тха бригада члений дакъа а да.

Мехкдаьтта доаллий хьожаш 4400 метр кІоарга лохерча меле бурув тохаш да тхо. Укх шера дІабаьннача биъ бетта 2420 метр кІоарга бурув техад оаха, е шера йоагІача планах 55 процент.

Дукха ха йоаццаш а тІехьа бурув деттача бригадашка экономически гІулакх во латтар, доккхий зенаш дора из бахьан долаш. Бурув тохара балхий учет хІара денна е даьлар тхо. Из бахьан долаш дІадахача шера тха бурув деттача конторо беча балхага дІадодар 130 эзар сом лохделар, 57 эзар сома пайда а бир.

ЦхьоалагІча майна баха ма боагІара накъа бахара тІагІерттачІоагІа къахьийгар тха бригада членаша. Из бахьан долаш хьалхарча кварталах бурув тохара план 222,8 процент кхоачашйир.

КЕРДА ТОЛАМАШ

Духхьала апрель бетта 500 метр совгІа бурув техад оаха. Из планал тІех хул.

Укх тІеххьарча хана тха бригада къахьегама овсарле дикка лакхъеннай. Нагахьа санна дІадаха шу чакхдоалаш из показатель 72—75 процент хиннаяле, хІанз 85,8 процент я. Тха конторе эггара тІех я из. ДІабахача бетта къахьегама овсарле лакхъярах тха бригадо 20 эзар сом кходир. Укхаза белгалдаккха деза гІулакха толам балара бурув сиха техача влияни еш хилар. Цудухьа цу деша чІоагІІа терко ю бригада членаша. Бетта 225 метр бурув тоха дезача 255 метр тох оаха.

Оаха толамаш дахара керттера бахьан да тха бригада коллектив барт тайна а цун членаш Іымерза а хилар. ХІама ца эшаш бригада берригa членаш опыт йола, квалифицированни буровикаш ба. Эшача вІаши новкъостал делга закон хинна дІаэттад бригаде. Нагахьа санна дикагІа волча буровико тахан дика толам боаккхе, кхоана Іурра из массане а деш дола гІулакх хиле дІаотт.

Майна хьалхарча вахте дика къахьийгар тха толашагІа болча буровикаша Константин Воронина, Владимир Асеева, бурильщиктий гІончаша Владимир Немцева, Николай Гордиенкос, кхы дуккхачар а. Царех хІаране ший норма тІех кхоачашъяьй. Бакъда, карагІдаьнначох кхоачамбаь Іеш оамал яц тха бригада члений. Денгара ди массаза доал лакхлу бригада бурув тохача балхий темпаш. Шоай беррига низ тІабахийта къахьег бригада членаша шера йоагІа задани 5 декабрга кхоачашъяра.

Н. ОСТАПЕНКО,
«Малгобекнефта» НПУ мехкдаьтта лохаш кІоарга бурув тохача № 1 йолча контора бригада мастер.

Хь. ОСМИЕВ.

Дена кхаьчар сийрда цІей

Байракхашца майдаш цІийеш,
Массарий а
Дегаш делош, —
Ноаной, истий, берий, даьй, —
Балха наьха маьженашка
Низ чуботташ
Дена кхаьчар
Халкъий бІаьстен сийрда ЦІей.
Къамий мерза вошал хетташ,
Машар кхайкош
Хьалха йодар
Ер са нана-Даьхе я,
Цlийво санна чинг а етташ,
Къахьегарий
Дег тІа цудухь
Хоза яьнна бІаьсти я.
Хоастам шоана, хоастам шоана,
Халкъий ираз
Кхолла кулгаш,
БІаьсти хозъяьр — уж шо да.
Накъа даргдар тахан, кхоана,
Дечох доахкаш,
Хьалха теттар,
Балха кулгаш, — уж шо да.
Машар бохо герзе кхувла
Шеша диза
БІеха тІодаш,
Пхаьнаш лаьца, матар хьош,
Мотт мел лувча меттал декаш
Хоз-кха тахан
Массанахьа
Халкъий дега цІена дош:
«Турпал санна, низ
чІоагІбенна,
ГІоза да хьо,
Маьрша да хьо,
Халкъий барт-йиш хетта ЦІей!
Дерригача адамашта
Дог ма Іабба
Даькъал да хьо,
Дунен хозле—ЦхьоалагІа май»!

СССР ОБОРОНА МИНИСТРА

ПРИКАЗ

1965 ш. 1 Май. № 114 г. Москва.

Новкъостий салтийи матросаши, сержанташи старшинаши!

Новкъостий эпсараш, инаралаш, адмиралаш!

Тахан советски халкъои цун денал долча ТІема Низашеи дезду ЦхьоалагІа май — дерригача мехкашкарча къахьегамхой дунен халкъашта юкъерча барт-цхьоагІон ди, болхлой цхьоагІони вошалеи ди.

Из сийрда цІей бІубенна коммунистически общество хьалъяра новкъа йодача вай сийлахь-йоккхача Даьхено белгалдоаккх ший низаш тоаденнача хьале. ХІара дено городерчеи юртарчеи къахьегамхоша доахача къахьегама толамех фабрикашкара, заводашкара, колхозийи совхозийи кхашкара дог гІоздоаккха хоамаш дахь вайна. Вай экономика, Іилма, техника дегІаахара керда котало хилар дунен тІа эггара хьалха шийна чура космосе саг араваьнна долча «Восход-2» яхача космически кемо яь шийца нийсъе кхы йоаца полет. Таханара ЦхьоалагІа май дезду Іалаьмате дика событи — Советски Союза низ бохабе йиш йоацаш хилар, социалистически общественни паччахьалкхени строй тІеххилар хьахьекхача сийлахьбоккхача Даьхен тІем тІа яьккхача вай Коталон ткъо шу дизар гарга гІертача хана.

СССР-а халкъашца цхьан мугІаре лорзагІа ца боалаш керда вахар хьадара новкъа боагІа социалистически содружества мехкашкара къахьегамхой. Дунен социалистически системо тІа-тІа дукхагІа чІоагІъю ший позицеш.

Советски Союзо вежарашха долча социалистически мехкашцеи кхыча машар безача паччахьалкхенашцеи цхьана лорзагІа ца йоалаши хаддамзеи дІакхухь машареи халкъашта юкъе барт-цхьоагІон гІулакхаш хиларен политика, къовсаме дешаш переговорий наькъаца къоастадара тІехьа латт. Из машар беза политика гарга а кхетаеш а я лаьттарча берригача прогрессивни наха.

ВІалла а цунна тара йоаца кхыйола политика лелаю империалистически паччахьалкхенашта доал деча гІозараша. Цар дукхагІа низ тІабохийт дунен кердача тІема кийчбалара. Американски империалисташа дІахо шеръеш я Къулбехьен Вьетнамера тІема интервенци, сацийтац Вьетнама Демократически Республикана гІаьратехошха шоаш деш дола дов, эхь ца хетташ юкъелелх Лаосеи Камбоджаи чурча гІулакхашта.

Дунен халкъашта юкъе эттача хьала терко а еш, Коммунистически партеи Советски правительствои де мел дезар ду дІахо а вай Даьхен кхерамзле чІоагІъяра, СССР-а ТІема Низий низ лакхбара.

Эскареи флотеи бІухой!

ЦхьоалагІча мая цІейца аз моаршал а хоатт шуга, даькъал а дувц шо, шо тІемаи политическии кийчлуча керда толамаш доахаш хилар а лов сона. Лакхде советски ТІема Низаш тІема кийча хулга, хадданза лакхъе тІема говзал, чІоагІъе шоай мугІарашкара дисциплинеи организованности. Фийла а хила, моллагІча а агрессора меттахь тоха даим кийча а хила! Къахьегамхой дунен халкъашта юкъера ЦІей дездеш аз ПРИКАЗ ЛУ:

Тахан, ЦхьоалагІча мая, моттигерча ханах 21 сахьат даьлча вай Даьхен столице — Москве, союзни республикай столицашка, иштта турпалаш йолча городашка Ленинграде, Волгограде, Севастополе, Одессе эалпах ткъозза йоккхий топаш тохаш салют дала.

Даькъала хилда ЦхьоалагІа май — дерригача мехкашкарча къахьегамхой дунен халкъашта юкъерча барт-цхьоагІон ди, болхлой цхьоагІони вошалеи ди!

Сийле хийла сийлахь-доккхача советски халкъа, цун денал долча ТІема Низий!

Даькъала хийла вай ерригa коталонаш яхара дог урауттадуи уж вІаштІехьйоахеи Советски Союза Коммунистически парти!

СССР-а оборона Министр Советски Союза Маршал
Р. МАЛИНОВСКИЙ.

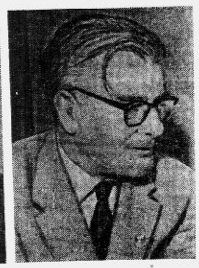
АРУНА Асаф Али — общественни деятельница (Инде Республика).

РАФАЭЛЬ Альберти — поэт (Испани).

КАОРУ ОТА — общественни деятель (Япони).

ГОРДОН Шаффер — общественни деятель (Англи).

«ХАЛКЪАШТА ЮКЪЕРА МАШАР ЧІОАГІБАРАХ» ЙОЛЧА ДУНЕН ХАЛКЪАШТА ЮКЪЕРЧА ЛЕНИНСКИ ПРЕМЕЙ КОМИТЕТЕ

1965 шера 23 апреле академик Д. В. Скобельцын председатель а волаш заседани хилар «Халкъашта юкъера машар чІоагІбарах» йолча Дунен халкъашта юкъера Ленински премей комитета.

Комитет хьежар 1964 шера Дунен халкъашта юкъера Ленински премеш хьожае аьнна еннача предложенешка, хІаьта цу хьакъе соцам тІа а ийцар. Лохехьа кепа тох Дунен халкъашта юкъера Ленински премеш яларах баь комитета соцам.

«ХАЛКЪАШТА ЮКЪЕРА МАШАР ЧІОАГІБАРАХ» ЙОЛА ДУНЕН ХАЛКЪАШТА ЮКЪЕРА ЛЕНИНСКИ ПРЕМЕШ ЯЛАРАХ

«ХАЛКЪАШТА ЮКЪЕРА МАШАР ЧІОАГІБАРАХ» ЙОЛЧА ДУНЕН ХАЛКЪАШТА ЮКЪЕРЧА ЛЕНИНСКИ ПРЕМЕЙ КОМИТЕТА СОЦАМ

Машар лорабара а чІоагІбара а лоаттабеча къовсаме тІехдаьнна дика хІамаш карагІдувларах «Халкъашта юкъера машар чІоагІбарах йола Дунен халкъашта юкъера Ленински премеш луйла:

АРУНЕ АСАФ АЛИ — общественни деятельница (Инде Республика).
РАФАЭЛЬ АЛЬБЕРТИ — поэта (Испани.)
КАОРУ ОТА — общественни деятела (Япони).
ГОРДОН ШАФФЕРА — общественни деятела (Англи).

Москва, 23 апрель, 1965 шу.

МАРША ЙОАГІИЙЛА ХЬО, СЕМИЛЕТКА

Биъ бетта план — ханал хьалха

Тхох, бурув деттарех, цкъаза оал ираз лехараш аьле. Из нийса да. Массаза вІаштІехьдалац кІоаргга лаьттах доалла «Іаьржа дошув» даккха. Из, ка ца йоалаш, юкъахдусаш моттигаш а нийслу. Цхьабакъда, тІагІертта къахьегарца юххера а ка йоал.

Карабулакски бурув деттача контора № 11 йолча тха бригада коллективо хІанз бурув тохар хьалхара скважина яц, хІаьта массахана а ка маьхал йоалаш а бу оаха болх. 1962 шера денз коммунистически къахьегама бригада яха сийлен цІи лелаеш да тхо.

«Серноводск» яхача № 11 йолча скважинана бурув тоха доладеннад тхо 1964 шера 28 июне. Планага диллача укх шера август бетта юккъе бурув теха йистедовла дезаш дар тхо. Цу скважинана ханал 15 ди хьалхагІа бурув теха даккха а 3482 метр кІоарга бурув тоха аьнна йола шера план 1965 шера 5 декабрь тІакхоачаш кхоачашъе а социалистически декхараш тІаийцад тха бурув деттараша.

Бурув деттараша лаьрхІад бурув тохара сухал станока бетта 325 метрга кхоачаш лакхъе, хІаьта инструмент Іочуахийтара хьалхарча операце балхаш 110 процент кхоачашде, цхьа метр кІоарга бурув тохарга дІабода мах 1 процент лохбе, 5 рационализаторски предложени производствана юкъеяхьа, иштта кхы дІахо.

ТІаийца социалистически декхараш толамца кхоачашдара эшача лоархІамегІарча хьалех цаІ да бурув деттараш лакхара квалификаци йолаш хилар. Цудухьа лаьрхІад виъ болхлочун квалификаци лакхъе.

Юкъарча собране тха установка коллективо дийцад мастера Панфилова бурув детта бригада социалистически яхье еха.

Установке оаха арадоах хІара бетт-бетта пенгазета. Цу тІа массаза дувц кердадараш. Пенгазетага гІолла дІайовзийт оаха хьалха латтача бригадай балха опыт. Шоай болх йоакхо а йоацаш, тесса лелабераштa критика ю. ХІара бетт-бетта план тІеххкхоачашъеш хьабоагІа тха установка бурув деттараш. Цунна къаьгга тешал ду укх хьокхамаша.

Иштта, февральски план кхоачашъяьй 140 процент, мартовски яр — 183 процент.

ТІайийрзза чІоагІа, ударни хьисапе къахьегаш яр тха установка коллектив маял хьалхарча деношка. Оаха лаьрхІадар 1-ча Мая цІейна къахьегама совгІаташца накъа даха. Тхоай дош кхоачашдаьд оаха.

4 бетта план 100 совгІа процент кхоачашъяьй. Къаьстта дика къахьег бурильщикаша В. Ефименко, С. Степанова, бурильщика гІонча А. Величко, дуккхача кхычар.

В. ТЕРЛЕЦКИЙ,
Карабулакски бурув деттача контора № 11 йолча скважина мастер.

Сурта тІа: № 11 йолча скважинера бурув деттараш.

И. Плиева сурт.

ЯХЬЕ БАЬННАРАША ДУВЦ

ДОГ ГІОЗДАЬННА

Доккхийча толамашца накъа енай ЦхьоалагІча майна Грозненски нефтемаслозавода № 17 йола коммунистически къахьегама установка коллектив. Завода къаьнагІарчарех цаІ йола из коллектив хьалхарча мугІарашка латташ хьайоагІа дуккха а шераш да. Цо доахача толамаша торо хилийтар цу установка Нефтемаслозаводе хьалхарчарца цхьана коммунистически къахьегама коллектив яха сийлен цІи яккха. Дика творчески къахьег рационализатораша: установка механика Ю. Скобельцина, воккхагІча оператора С. Старикова, слесара А. Пегова, операторашa В. Сагияна, Л. Волкова, А. Каплиева, воккхагІча оператора Е. Вострикова, дуккха кхычар. Ерригсоюзни социалистически яхье 1964 шера хьалхарча ах шера установко шоллагІа моттиг а яьккхар хІаьта ахчан совгІат а ийцар. 1965 шера цхьоалагІча квартале план ханал хьалха — 22 марте кхоачашйир, хІаьта юхедисача деношка планал совгІа бІаьш тоннаш продукци арахийцар.

Установка болхлоша чІоагІа раьза хинна тІаийцар Москверчеи Ленинградерчеи предприятеша доладаь гІулакх — алхха тІехдика мара продукци хьа ца елга. «Советски яле — тІехдика» яхача лозунгах хІара болхлочун девиз хилар. Эггара толашагІа йола технологически режим лелаяро, технологически карта телхаделга цІендаь дІадаккхаро Іалашдир дикал лакхал йола продукци арахецилга. 1965 шера март бетта цхьаккха брак яьяц установка. ТІехдика толамаш да уж!

Иштта доккхий толамаш доах установка болхлоша. Царна хьалхашка латта цхьаькха кертера декхар да керда саг — коммунистически общества саг — бахьан къовсам лоаттабар. Цудухьа хІаране ший низ а денал а дІакхоачаш мел дар ду ше юкъара дешар дийша хулга а технически говзалаш Іомаяь хулга а лакхдара. Коллективах 50 процент гаргга болхлой кагирхой школашка, техникумашка, институташка дешаш ба. Царна юкъе ба хІанз Грозненски мехкдаьтта институте дипломни проект кийчъеш вола оператор В. Кузьмин. Уж ба инженераш хургбола оператор И. Горохови оператора гІонча Герасимови, июнь бетта техникуме дийша воал оператора гІонча Л. Мазур, хІаьта ужжамо бола беригаш-м бийца а варгварийхьогІ.

ХІанз эггара лоархІамегІадар — къахьегама овсарле чІоагІа лакхъяр.

Установка коллективо ЦхьоалагІча мая сийна доккхий декхараш тІаийцадар, хІаьта уж толамца кхоачашдаьд. Даьтта даккхара йола биъ бетта план кхоачашъяьй 18-ча апреле. Шу доладелча денз продукцега хІабода мах лохбара чотах хІанзлехьа а 70 эзар сомал тІех ахча кходаьд, планал совгІа бІаьш тоннаш хула продукци арахийцай.

Ужда-кх тха установка коллективо ЦхьоалагІча мая сийна даьха толамаш. Яхь лаьгІйолийтаргьяц дІахо а.

В. ВАРНАВСКИЙ,
№ 17 йолча установка начальник.

Массехк шера вІаштта пачхаьхалкхен план кхоачаш ца ярал совгІа дукха хІама дІадодар «Грозпромстрой» треста СМУ-2 гІишлой-монтажни балхашка, хІаьта зенаш дора управлене а.

ИШТТА ДА ТХА СОВГІАТ

Семилетка тІеххьарча шера план ханал хьалха кхоачашъяран ЦхьоалагІча майна сийлена накъа дахаран керда социалистически декхараш тІаийцар управлене коллективо. 1965-ча шера январь бетта СМУ-2 болхлоша шоай юкъарча собранешка къахьегама овсарле лакхъе а материалаш кхое а лаьрхІар.

Грозне микрорайоне 64 квартира йола цІенош деча а «Красный молот» яхача завода химически мехкдаьттан машинаш еча къаьстта лоархІам бола гІишлош хьалъеча а юкъедоаладир къахьегамах аккордно-прогрессивни алапи телилга. Из бахьан долаш, цу шин участка болхлой алапеш 25 процент лахх а делар, хІаьта алапей фонд дикка кхо а йир.

Управлене беча финансови боахама балхах 30 эзар сом пайда баьлар, цунца балхаш дІадаларах даьнна 13 эзар сом а долаш СМУ-2 планал совгІа баьнна пайда 28 эзар сом ба. Даьха толамаш дувцаш, белгалбаккханза баргбац гор. Грозне цхьоалагІча микрорайонерча 5-ча участка болх. Цу участка начальник ва зІамига саг Гайрбеков Руслан. Лоацача хана доккхий толамаш даьхад участко. Дика терко ю рационализаторски гІуланха, гІишлош ю материалаш кхою, болх эсала латта моттигаш йовз. Цу коллективана юкъе ва 100 совгІа саг: нохчий, эрсий, гІалгІай, кхыча къамех бола нах. Цхьа дезал санна барт тайна ба уж. Царех хІаране 2—3 говзал я.

Укх шера февраль бетта участка юкъарча собране болхлоша хозрасчетни шин бригада вІашагІйоллилга чІоагІдир, хІанз вІашагІйохка йолаьй уж. Цу гІулакхах беркат даргда — болх аттагІа а дуккагІа безам болаш а бергба коллективо, гІишлой материалаш кхоергья.

Доккхий толамаш даьхад Гайрбекова участкаца яхь лаьцача Кердача МалгІабикеи Горагорскеи болх беш йолча участка а. Цу участке болх беш ва 200 совгІа саг. Прорабаша Солтиханов Кермас, Белхароев Башира, кхычар болх дика вІаштІехьбаккхарах 1 Май сийна лаьцача яхье дика толамаш даьхад участка.

Итташ гІишлош яьй цу участка Кердача МалгІабике. Духхьал укх шера хьалхарча квартале цу участка коллективо эксплуатаце дІаденнад: КПСС горкома 8 квартира йола цІа, цхьан квартирах латта 7 цІа, «Малгобекнефта» НПУ 32 квартира йола цІа. КПСС горкома здани геттара дика а кхо бутт ханал хьалха а яь йистеяьккхар коллективо.

Планах 2 эзар сом боагІача 28 эзар сом пайда баьб СМУ-2. Рационализацеи изобретательстваи чотах 7 эзар сом пайда бе безаш яр участка коллектив, хІаьта баь пайда 28 эзар сом ба, вешта аьлча 400 процент кхоачашъяьй план.

Майна хьалхарча яхье дика толамаш даьхад Юсупов Бауди керте латтача бетонщикий бригадо, план 110 процент кхоачашъяьй цо. ХІаьта Умарова кулгалдеча бетонщикий бригада 117 процент кхоачашйир ший план. Болх дика бу Малов Виктори Эльдиев Іийсаи керте латтача плотникий бригадаша, кхычар.

Укх шера хьалхарча квартале хиннача постройкома юкъарча собране коммунистически къахьегама сийлен цІи елар 48 саг юкъе волча шин бригадана, Б. Юсуповеи В. Маловеи бригадашта, хІаьта хІанз коммунистически къахьегама ударник волаш 107 саг ва.

Уж толамаш доахача доккха новкъостал дир 140 саг юкъе волча, хьинар дола зІамига саг Аушев Іаьла секретарь волча гІишлошьерий комсомольски организаце. Пачхаьхалкхен план кхоачашъеча Іалаьмате дика къахьийгар комсомольцаша. Комсомола обкома вахийта ленинграде гІишлошьерий опыт Іомаеш хиннав нов. Аушев. Дукха пайдане предложенеш йоалаьй цо нигара цІавеначул тІехьагІа СМУ-2 меттел кхыча организацешта а беркат доалаш.

СМУ-2 комсомольски организаце вІашагІтеха я прожекторски группаш, пенгазет, бригадашеи звеношеи балха опыт вІаши йовзийт. Укхаза чІоагІа яьржа я гІишлонхой толамца къахьегара тІахьожама йола гойтара агитаци: лозунгаш, плакаташ, баьча балха дикагІдола хьокхамаш тІадола доска, цул совгІа иштта дола юкъара доска да управлене а. Цу дерригане коллективана дІабовзийт дикагІа къахьегаш балха хьалха латтараш, болх дикагІа бе дог ураоттаду берригача болхлой.

1965 шера 14 апреле гІишлонхой профсоюза обкома президиумо соцам бир СМУ-2 коллектив республика Сийлен доска тІа а язйойла. «Главсевкавстройгара» цунна ахчан премилар а деха аьнна.

Цхьабакъда, уж толамаш даьхадале а, хІанз а долаш да социалистически декхараш кхоачашдара новкъарле еш дола кхоачамбоацараш. Масала, 64 квартира йола цІенош хьалдеча хана 2 бутт баьккхар тховнашта ехка аьшка бетона Іоакъаш, лагІаш ду материалаш, балконий площадкаш, перемычкаш, кхыйола хІамаш йоацаш. ХІаьта болхлой балха хьакхувлилга Іалаьмате во лелар. Автомашинаш тоъацар, яраш хаьнахьа нийслацар, из бахьан долаш цкъаза 12 сахьат доалаш мара балха тІа нийслацар гІишлонхой. Ишта моттигаш нийсъеннай «Красный молот» яхача завода объекташ еча. Кердача МалгІабике а кхычахьа а гІишлош еча. Укхаза белгалдаккха деза материалаш тІакхахьа управлене оттаяь график «Грозпромстрой» тресто кхоачашъешца хилар.

ВІалла мегаргдолаш дац гІишлош хьалъе йолаьчул тІехьагІа проектни организацеша деш дола хувцамаш, цар доккха зе ду, зехьа ха а къахьегам а боабу. Иштта хІамаш хилар Горагорскеи МалгІабикеи гІишлош хьалъеча хана.

120 километр радиус хулача моттиге яьржа я СМУ-2 участкаш. Бакъда, цо а кхыча духьаленаша а юхатохаргдац цун коллективана дагалаттар — семилетка тІеххьарча шера план ханал хьалха кхоачашъе цун йола уйла.

С. ШЕЛЕГ,
«Грозпромстрой» треста СМУ-2 постройкома председатель.

Яхье баьннараша дувц

ДОШ КХОАЧАШДАЬД

Дикача къахьегама толамашца накъа енай ЦхьоалагІча майна Н. Островске цІи лелаеча тха установка коллектив. Мехкдаьтта сийрда продукташ арахецара биъ бетта план 19-ча апреле кхоачашъяьй. Ер шу доладелча денз дІакъасташ йола отходаш кІезигагІа а хулийташ къахьегарах планал совгІа арахийца сийрда продукташ бІаьш тоннаш я.

Мишта вІаштІехьдаьлар тха иштта дика къахьегама толамаш даха? Керттердар да хьинар кхопа деш барт тайна къахьегар. Установке цхьа саг вац балха говзал лакхъяра дешаш воацаш. Институте деша багІаш ба установкерча болхлоех 25 процент. Тха коллективо вІашагІъеллай воккхагІволча оператора Сурцев Георге кулгалду коммунистически къахьегама школа. Эггара хьалхара шу да цу школа болх бу, хІаьта цох хьахиннар боккха пайда боалаш да. Къахьегама овсарле дикка лакх а еш, арахецача продукцега дІабода мах лохбаьб. Планах лаьрхІачул совгІа ремонт ца еш болх байт установкага.

Установке болх беш бола нах шиннеи-кхоккхеи балха говзал йолаш ба. Масала, слесарь - технолог — приборист болаш а нах ба.

Къаьстта дика къахьегаш я Криволапов Петреи Сухоребриков Игореи кулгалду бригадаш.

Установка коллективо Н. Островский ваь 60 шу дузача денга «Корчагинец» яха цІи яккхара яхь йоаржайир. Цу яхье дакъа лоацаш хилар установка берригa болхлой. Хьалхарча мугІарашка бар комсомольцаш. ХІанзлехьа пин комсомольца из сийлен цІи еннай. Царех ба ни. Тарар Владимири Демьяненко Валентини.

Дикача къахьегама толамашцеи лакхача производства культурацеи накъа енай тха коллектив ЦхьоалагІча майна. Тха заводе эггара хьалха оборудованена басараш хьекхад, кІир техай, дукха зизаш дегІад, гаьнаш егІай установка коллективо. Цига дика къахьийгад: Любицкая Марияс, Сергиенко Раисас, Брезкина Иннас, Криволапов Петра, кхычар.

Кхыча заводашта дикагІйола бедал арахецара, къахьегама овсарле лакхъяра, арахецача продукцега дІабода мах кхы тІа а лохбара хьинар кходергдац оаха. Семилетка тІеххьарча шера план ханал дуккха хьалха кхоачашъергхиларах дог тийша ба установка технологаш.

Н. КОНЕНКО,
крекинг-завода № 13—14 йолча установка начальник.

Сурта тІа: оператора гІонча Любицкая Мария, воккхагІвола оператор Криволапов Петр, оператор Одинцова Ольга.

И. ПЛИЕВА сурт.

Кердача заводе...

Гудермесе 1960 шера хьалъе йолайир Гудермесски мединструментий завод. Сихача темпашца хьалъеш яр завод. ГІишлой-монтажни балхаш деча хана 42 сагах латтача завода коллектива низашца 1964 шера апрель бетта оборудоване 4 единица дІаоттайир. завода эшшача дІаяхийтар духьа стандартни йоаца оборудовани кийчъе а болхлой кадраш кийчъе а йолаелар. Московски области гор. Можайскерча изза мо йолча заводе 3 бутт баккха прессовщикий, полировщикий, слесарий профессеш Іомае аьнна 35 саг вахийтав заводо. механосборочни балхаш ду слесарашеи электрослесарашеи завод йолча Іомабеш ба.

1964 шера июнь бетта хьалхагІа бахийтараш Можайскера цІабаьхкачул тІехьагІа 35 саг кхы а вахийтар деша. хІаьта уж а полировщикийи гальваникийи профессеш а Іомаяь цІабаьхкар. Оборудовани хьае кхоачамбалла металл. чертежаши кийчъяь технологии йоацашехьа а, низ ца кхобеш болх бе бийзар 1964 шера завода оттаяь хинна производственни программа тешшаме кхоачашъяр а мощносташ болх бе йолаялийтар а духьа.

Заводашкара балхаш эггара хьалха деш 15 процент кагирхой бар заводе. Шоай низ ца кхобеш къахьегар цар производственни программа кхоачашъеши медицински инструмента керттера производство караерзаеши. 1965 шера 10 январе пачхаьхалкхен комиссе ахпроектни мощносташца эксплуатаце дІаийцар завод. хІаьта цу ханале тхо а Іомаделар мединструмент хьае.

1965 шера 1-ча квартала оттаяь пачхаьхалкхен план толаме кхоачашйир.

Барт тайнача коллективана кхоачашъюлургйолаш я из заданий. Инженерно - технически болхлой бизза вІашагІкхийттаб заводе. Можайски медикоинструментальни заводе Іомалуш хиннараша шоай говзалаш дІалу керда тІабаьхкача Іомалуш бараштa. Ши бІаь саг ва уж цига. Дукха къахьийгад инженераша, конструктораша, технологаша, болхлоша дикагІйола медицински инструмент караерзаяран арахецаран.

Прессовщикий професси дика Іомайир кузнечно-прессови цехерча къахьегаме лакха толамаш доахача Аюбов Асланбекеи Аюбов Зулиханеи. 1964 шера Советски Эскарера гІулакх даь а ваьнна цІавенача коммуниста Семиглазова караерзаьй токара професси, комсомольца Чурикова — фрезировщика професси. Эльдаров. Адама караерзаьй шлифовщикеи полировщикеи ши професси. ХІаьта В. К. Лемницкая, В. Т. Кокорова, З. А. Жильцова санна барий говзал, 1964 шера ученикаш а болаш мара баьхка боацашехьа а шлифовально-полировальни отделене мастерашка дІахкаьчай. 1964 шера мастераш болаш заводе баьхка Н. Ф. Курносов хІанз завода керттерча инженера декхараш кхоачашдеш ва, Ю. И. Левченко — стандартни оборудовани кийчъеча цеха начальник, М. И. Григорьев слесарно-механически цеха начальник, дуккха кхыбараш.

Апрель бетта мединструменташи совнархоза предприятешта стандартни йоаца оборудовани кийчъе завода оттаяь хинна план коллективо йизза кхоачашъяьй.

И. КЛИМОВ,
завода директор.

Революци хилалехьа хинна маевкаш

1-ча Мая дерригача мехкашкеи городашкеи цхьан ханна Дунен халкъашта юкъера манифестаци чакхьяккхарах йола решени йир 1889 шера II-ча Интернационала Парижски конференце. Цу хана денз из цІей къахьегамхой дунен халкъашта юкъера барт-цхьоагІон ди а долаш хьадоагІа.

Мехка кхыча районашка диллача дикка тІехьа хьахиннай Грозненски промышленни район. цхьабакъда 20-гІа бІаьшере йолалуча юххье цига хьахилар революционни уйла йолча болхлой-социал-демократий группаш.

1903 шерах йолча политически обзора тІа Терски областной жандармерски отдела начальника хоам бора грозненски мехкдаьтта промыслашка болхлой чІоагІа сатийна а бац деза ди 1 Май дездеча хана порядок толхае гІерташ а бар яхаш. Цига хьалхле лелаяьраш тешам боаца нах а ба, йоахар цо. 1903 шера 15 декабре оттаяьча обзора тІа белгалбаьхабар болхлой. Т. Абраменко, П. Величко, В. Пляс, Л. Зверич, И. Зазулин, Е. Серебрянский, И. Солонин, Н. Шевелев. 1904 шера апрель бетта оттаяьча вокх донесене тІа гучайоал болхлой керда цІераш, уж ба Яков Солянников, Илларион Куликов, кхыбараш.

Къаьстта дукха нах юкъе болаш дездир 1 Май 1905 шера. Дукха ха хьалха денз цу денна кийчо яьяр моттигерча партийни организаце: къайлагІа вІашагІбетталора, прокламацеш дІайоаржайора. Цу хана Грозне 12 эзар гаргга болхло вар. Царех 5—6 эзар Стари-промыслашка, 3 эзар гаргга машиннаькъа тІа, 3 эзар гаргга городерча чон лоаладеча, кирпишкаш еча котельно-механически заводашка, хьаьрашка, кхычахьа. Из берригa боккха низ вІашагІа а теха Іаьдалга дІахьокхеи капиталисташка болхлой класс кхотаенна хилар гойтен лаьрхІар 1-ча Мая.

Цхьабакъда, дагалаьттача тайпара чакхдаккха вІаштІехьдаланзар из, Іаьдало наькъашка эскар, казакаш, полици оттайир. Городерча болхлоех цхьабараш мара дІакхетабаланзар Стари-промыслашкарча новкъостех. Хьалха цІе байракх а йолаш Стари - промыслашкарча цхьан гувна тІа баьлар дукха болхлой. Ораторaша деча къамаьлашка ладувгІаш массехк сахьат даьккхар болхлоша. Улув гІолла тІех а бувлаш хьал-Іо а ухаш лелар казакаши полицийи, маевка еча болхлошта духьале е лоархІа ца беш. Цу хана Стари-промыслашка болх беш дуккха а нохчийи гІалгІайи бар. Мехкдаьтта фирмай паспортни книжкаш тІа я цар тайпан цІераш. Лоамашкара баьхкача царна из чІоагІа тамаше хІама дар. Юртара юрта кхоачаш чехка даьржар эрсий хьалхарча революцех, эрсий японций тІема тІа царизм эшарах, 9 январе Петербурге пачхаьа приказах болхлошта топаш тохарах дола хабар. Цхьан газето дувцачох, Грозне дахча дохкача майдане хиннача митинга юкъе дакъа лоацаш хилар «нохчий депутацеш», хІаьта болхлоша эггара хьалха капиталисташкара низагІа даьккхача коллективни договора кулгаш яздаьча болхлошта юкъе ва цхьа хьалха латта болхло гІалгІа Аушев. Цхьабакъда, из кулг цо яздарал совгІа цунах лаьца кхы цхьаккха хІама дац вайна довзаш: малагІча юртара ва, цо мел болх баьб промышленносте, цунах тІехьагІа фу хиннад и. кх.

Нохчехи гІалгІаехи бола нах кадрови болхлой — мехкдаьттахой хиннилга хов вайна кхыча документаш тІара а. Хьанна вовзацар Грознерча промыслашка бурув детташ болх баь мастер Берсанукаев Къарше, гІалгІа Албогачиев Ювсап? Уж бар хадданза болх беш хинна кадрови болхлой. Уж болча юртара тІехьаухар дезал. Стари-промыслашка даиман бахаш бола нах а хинна дІаэттабар уж. Иштта цу тайпара а хьахила йолаелар нохч-гІалгІай халкъа пролетариат.

1907 шу тІакхоачаш эрсий хьалхара революци эша йолаелар. Нах дуккагІа лувца а репрессеш е а доладелар пачхаьа Іаьдал. Дуккха бараш суд яь ссылке бахьийтар.

Бакъда бІаьсти яла йолаелча юха а хьалгІеттар болхлой болам, кхы а халагІа долча хьалашка Грозне большевистски организаци 1 Май дезде кийчлуш яр.

Ер ба 1907 шера апрель бетта РСДРП Грозненски комитета къайлагІарча типографе кепа теха араяьккхача первомайски листовка чулоацам:

«Новкъостий! Кхоана ЦхьоалагІа май, сийлахь-доккха деза ди да. ЦхьоалагІча мае дерригача мехкашкарча болхлоша вежарашха кулг кхувдаду вІаши. шоаш классови барт-цхьоагІо йолаш хилар дІахойт; эрсий болхло царех дІакхета веза. Новкъостий, вай а да цу сийлахь-доккхача болхлой эскара членаш. Россерча воай цІий Іувдаш барашка дІахайта деза вай кхыча мехкашкарча болхлошца воаш барт болаш хилар. Царна дІаховлда 1 Май берригача болхлой деза ди долга. Цу дийнахьа фабрикай турбех кІур аха йиш яц, болхлоша, ара а баьнна, ала деза Даькъала хийла дунен халкъашта юкъера демократи!».

4 эзар тираж йолаш кепа техача цу листовкана кІалха кулг яздир 1907 шера 30-ча апреле РСДРП Терско - Дагестански Союза Грозненски комитето.

КорзагІдаьлар моттигера Іаьдал. Болхлой поселкашка хьадж йоахаш бар паччахьа аьхкаш. ХьатІаозаш латтар казакий эскара доакъой. Чухьежа болабелар, лувца баьлар сакхеташагІа бола болхлой — революционераш. 1 Май тІакхача кІеззига ха мара йоацаш лаьцар кхеташагІа болча болхлой большевикий группа, бакъда цар когаметта кхыбараш дІаэттар. Большевикий низ латтар хІамах дика сакхувш болча болхлошта юкъе халкъа ираз бахьан къовсам лоаттабе кийча бола нах даиман а шийна тІехьа латташ хиларах.

Жандармашеи полицейскешеи шоай хур дешше а 1-ча мая хозача Іуйрийна шоай истийн бераши шоацца а долаш Волкова тІаь юххе гулбелар хоза кийчбенна бола Петербургски мехкдаьтта промышленноста обществa цаІи ахи эзар совгІа болхлой. Цига лоацца митинг яьчул тІехьагІа демонстранташ Ахвердовеи Максимовеи фирмай мехкдаьтта промыслашка бахар, уж дІакхийтар цаІи ахи эзар саг юкъе волча болхлой кхыча колоннах. Иштта, цхьан промыслагара вокх промыслага а боалаш, болабелар болхлой. «Городе гІоргда вай!» яхаш хьекхаш цІогІарч хозар. Бакъда города эскаро го баьбар. Митинг йолаелар 15-ча участке.

Иштта кхы цІаькха а дездир 1 Май Стари - промыслашка, хІаьта Грозне чухь, дахча дохкача майдане, хІанз Нохч-ГІалгІай педагогически институти цунна хьалхашкара скверн йолча, 10000 саг Іаьдалца къовсавелар. Укхаза ораторaша деча къамаьлашка ладувгІаш бар машиннаькъахой, металлисташ, юрташкара баьхка нохчий. Митинге къамаьл дир РСДРП Грозненски городской комитета член волча котельщика Калашкова.

Митинг йохае белар казакаш, полици, эскар. ВІаши кхохкабелар уж а болхлой а. Болхлой казакашта, полицейскешта, салташта дахчаш, хьокхий, тІой детта болабелар. Казакаша топаш еттар. Цига демонстранташа тІехьашка баьхар казакаш. Бакъда Іаьдало керда низ тІабайтар. Цхьабакъда, кхерабенна юхабоалаш бацар болхлой. Ишта сарралца дІаьхделар из дов.

Из хІама хинна массехк ди даьнначул тІехьагІа РСДРП Грозненски комитето лаьрххІа араяьккхача «Берригача гражданашка!» яхача листовка тІа йоахар, Россена доал деш самодержави йолча хана наха коргамукъал хургьяц, из яккхара хадданза къовсам лоаттабе беза.

Цу хана самодержавеца арьергардни къовсам лоаттабеш яр Грозненски пролетариат. Истейоалаш латтар эггара хьалхара эрсий революци. Грозне чакхъяьлар болхлой демонстрацена Стари-промыслашка пачхаьа Іаьдала эскаро къиза топаш а тохаш.

Доладелар реакце шераш. Цу хана большевикаш къайлагІа лела безаш хилар. ХІаьта а деналах ехаяцар большевистски организаци. Май дездора промыслашкарча гувнаш тІа, Стари-промыслашкарча хьунагІа. Дунен хьалхара тІом болабалале хьалхагІа, революци юха гІатташ йоагІача хана цІаьнха а айяла йолалу цІе байракхаш. ДІайолалу болхлой митингаш юха а Стари-промыслашка, маевкаш ю горадал арахьа. Болхлой кхохкалу полицеца. Иштта къийсад Грозненски пролетариато 1 Май бахьан.

Эксплуататоращца хала а бІаьха а къовсам лоаттабеш яьккхар вай халкъаша къахьегамхой деза ди — 1 Май дезде йола шоай бокъо, дукха низ тІаэттар царна, дуккха дикагІчарех бола халкъа къонгаши мехкарийи байра майна тІехьа лоаттабаьча къовсаме.

Укх шерара 1 Май Нохч-ГІалгІайчен къахьегамхоша дезду керда къахьегама толамаш даьха тІа-тІа чІоагІлуча интернациональни цхьоагІонца, вай боккхача мехка эггара хозагІчарех цхьа беш вай республика е йолча уйланца.

Л. КОЛОСОВ,
исторически Іилмай кандидат, доцент, Нохч-ГІалгІай педагогически института хьехархо.

ТIЕХХЬАРЧА ШЕРА БЕРКАТЕ БIАЬСТИ!

КОММУНИСТИЧЕСКИ КЪАХЬЕГАМА БРИГАДЕ...

Сайрийна 6 сахьат дьнна ха. Наьсарон районера «Назрановский» совхоза Аьлти-Юртара шурий-товарни ферма. БIаргагуьчча хувцалуш доагIа цун сибат. ХьалхагIа хиннача тишача, къьнарча кхийшта меттел хьалъэттай дика кийчъяь, хIанзарча тайпара йола доаханнеи Iаьсаштеи яь коровникаши телятникаши.

Дог гIоздаьнна лувц тхона ферма заведующе нов. Костоев Хаматхана ший боахамах а дояркаш толамех а лаьца.

Тхо къамаьлаш деш латтача юкъа сайрийна боад къовлабелар. Малхбоалехьара хьалбаьлар эгтара хьалхара седкъа. ТIаккха, цIаьхха еррига ферма сийрда а йоаккхаш дIаьржар электрически лампай сердалон зIанараш.

Гаьнаро хьахезар фермерча доаркай сакъердаме гIарапи ведарий таташи. Цул тIехьагIа тхо доахан чулаттача коровнике дIачудаьлча, тхона цига бIаргадайра тай техача санна нисача мугIарех латта, хьайшка улла силос чамбенна юаш доахка детта доахан.

МугIарашта улув гIолла тхо Iодоладелча, хьахозар доаркаша шоай беркатерча доахах йоаха боча цIераш: «Машенька», «Зорька», кхыяраш.

Царна юкъе яр доаркас Чагиева Лидас деттача доахана группа. Лакхе боаллача цIендах йоаллар тIагIолла яздаь «Производстве хьалха латтачоа» аьнна йоазув а долаш йола цIе вымпел. Оаха Лидайга хьаттар маца яьккхай Iа ер, аьнна. Цун жоп дала кхелехьа юкъелийлхар кхыкхе доаркаш:

— Тамаш а я из-м, ферме доахан деттара болх кхоачаш дIаболабаьб а алалехьа тхол хьалха а яьнна, тхогара из дIаяккха вIаштIехьдаьлар Лидай. ХIаьта цо из карара ца йоалийташ лелаю хIанз кхо шу а дизад. — Шо дIаяккха гIортал, — бегаш беш йоах Лидас. Цо аьнна дош хозденна гонахьа мел латтараш белалу.

Цу юкъа хьатIакхаьчар сайрийна доахан детта дезаш йола ха. КIай халаташ дувхаш, бе йоахкаш ведараш а йолаш сихбенна шо-шоай группаш йолчахьа ух доаркаш.

Эггара хьалхагIа ший группана дIатIайода республике хьалха латта, республика доазонел а гаьнна арахьа йовзаш йола доарка Барахоева Лемка. БIарга ма яйнте а яйзар доаханна массаза а шоай йоакхо еш йола шоай да. Кортош цхьатарра пунгахьа дерзаду хьайбаша, хIаьта царех цхьан Iатта кхыметтел Лемкай кулгах мотт хьакха а кхийра. —ДIабала, хIанз фу леладу Iа, «Зойка», — йоах цо ела а енна, фоартах бочо кулг а хьекха.

Дукха ха ялалехьа еррига коровник хьалийзар керда яьккхача шурий тIара гIеттача Iанара хьажо. ЦаI дIаяхачул тIехьагIа шоллагIъяр тIайоагIаш учетчицана дIатIаух доаркаш, цига оз пар яьккха шура, юст цун хьал. «Тахан геттара дика яьнна шура», — йоах Сагова Дунаси Чагиева Лидаси. ХIаьта Барахоева Лемка цхьан хIаманна раьза йоацаш санна я.

— Фу хиннад хац сона, — йоах Лемкас. — «Зорька» яхача Iатто шура кIезигьяьй тахан.

Учетчицага хетт аз, мел шура яьккхай цо, яхаш. Массанел а дукхагIа яьккхай. — йоах, — хIаьта а ишта я из-м: нагахьа санна моллагIча цхьан Iатто ах килограмм яь а, шура кIезигйича саготдеш.

Белггала бакъда из, укхаза хов цхьан килограмма дукхьа а къовсам лоаттабе. Хозахета леладц доаркаша коммунистически къахьегама бригада яха сий дола цIи. Доаханна тIехдика гIулакх даро, шоай болх дукха безаш хиларо доаркашка йиш хулийт шерагара шерага шура дукхагIа яха.

Масала, хьалхарча квартала план 131 процент кхоачашъяьй фермо, планах 900 килограмм мара яккха ца езача метте 1201 килограмм шура а яьккхай. Цу юкъа хIара кхоабача Iаттагара 431 килограмм яьккхай.

ХьалхагIа а санна шура эггара дукхагIа яьккхай Барахоева Лемкас. Хьалхарча квартале цо яьккхай 688 килограмм шура. Дукха кIезигагIа яьккхаяц Чаниева Лидас — 583, Сагова Дунас — 515 килограмм, дукххача кхычар.

КПСС ЦК мартовски Пленума решенеша дегаш ураотталаь болча шурий-товарни ферме хьалха латтараша социалистически дехкараш тIаийцал.

Планах яккха езар 1700 килограмм мара йоацача шера 3 эзар килограмм шура яккха аьнна дош деннад Барахоева Лемкаси, Чаниева Лидаси, Сагова Дунаси хIаране — 2500 килограмм яккха.

Тешшаме ала йиш йолаш да тIаийца дехкараш фермо сийленца кхоачашдергда аьнна. Цунна бола тешам ба тахаленга кхаччалца планал совгIа яьккха бIаьш килограммаш шура.

В. МАРЗИЕВ.

Сурта тIа: доаркаш Барахоева Лемка, Чаниева Лида, Сагова Дуна доахан дийттачул тIехьагIа салоIаш багIа.

И. Плиева сурт.

ГУЧАЙОАХАРГЬЯ КЕРДА ТОРОНАШ

Дегаш чIоагIа гIоздаьнна ба таханарча сийрдача дийнахьа тха бригадера жа Iуй. Кхыметтел Iаламо а тIехьа дездеш санна хет ЦхьоалагIа май. БIаргаш хьест баьцаръеннача буруняша. Хоза а сапаргIата а я укхаза.

Къаьстта хоза хет тхона тахан даьгIенашка укх хьамсарча цIейна тхоаш къахьегама дикача толамаща накъа даьхка. 700 гаргга жий ба тха бригаде бахкаьр, хьахиннаб эзар совгIа Iаьхар. ХIара бIаь жийна тIехьа дIалаьрхIача 140—142 Iаьхар хул царех. Дика хьокхамаш да уж!

Атта хиннадац тхона уж толамаш лаха, диззача шера тIагIертта къахьега дийзар еррига бригада. Жа дебадараи дукхагIа дулх, тха даккхараи лерттIа гIулакхх дIа а кхоачийташ леладе деза жаи Iоахарийи. Цу гIулакха боккха теркам тIа а бохийташ кхетамца вIаштIехьбоаккх оаха тхоай беррига болх.

Цу даьке эггара лоархIаме да шерра-шера лерттIа жа Iангара дахар. Из дизза кхоачашдара хIара шера бIаьсти яьлча денз йоакхо ю оаха доакъара база чIоагъяра. Силоси йоли яккха лаьрхIа дIаюв тайп-тайпара баьцаш. Укх шера а дIайийнай уж. Тха торо хургья 700—800 центнер дика йол яккхеи 400—500 центнер силос лаьттах йоллеи.

Цул совгIа кхы а Iалащдергда оаха гIожа доакъараш, силос, концентраташ, комбикормаш. Из кийчо ярах тха вIаштIехьдаргда хьатIадоагIа Iа а укх шера санна дика чаккхдаккха. Укх шера вIалла гIел ца долийташ Iангара даьхар оаха деррига жа. Планал дукхагIа даккха лерхI оаха дулхи тхаи. Укх деношка долалургда тхо жа ларга, ханнахьа чаккхайоаккхаргья из кампани, хIана аьлча дика кийчо яьй оаха цу гIулакха.

Жа дебадара ишта лоархIаме да жа дахкара кампани лерттIа чакхъяккхар а. Оаха вIаштIехьдаьхар Iодаь деррига Iоахарий ца дойташ хьалкхедергдолаши цхьаккха жий ост баргбоацаши дола хьалаш. Шоаш де дезар фуд ховш а из тешшаме кхоачашдеш а вар хIара сакманщик. Са белгалбаха безам ба сакманщикаш бола Масуева Рукъет, Ильясов Мовлади, Махьмудов Арслан, жа Iуй Масуев Хьамид, Элильханов Имран, кхыбараш.

Ди-бийса ца къовсаш, халонех кхерабенна юха ца бовлаш, хьинаре къахьегаш ба уж. Цар даим къовсам лоаттабир жа дахкача хана хIара Iаьхар лорабара.

Во хьокхамаш даьхаран тха совхозерча жа Iуй кхыча бригадашка а. ХIара бIаь жийна тIехьа 130—135 Iаьхар хьахиннаб жа Iуша Оразмамбетов Муса, Амитов Амурзака, Титов Фомас, Аманакаев Курмамбая кулгаллеча бригадашка.

Кхы цхьаькха а хьоахаде базам ба са. Жа Iуйи сакманщикийи болх лерттIа вIаштIехьбаккхара лоархIам болаш да царна лерттIа хьалаш хилар. Iайи аьхкийи уж чубахаш дола цIеноп дика, сийрда, паргIата хила деза.

Кхоачам бе беза пар духовнии эстетическии хьашташ Iалашдара а. Цу гIулакха дика терко ю тха совхозе. Жа Iуй бригадана лаьрхIа дика цIенош хьалдаьд, ханнахьа кхухь тхона керда газеташи журналаши, лекцеш еш. Болх беш хул тха бригадашка цIе уголокаш, оаха безаме салоI цига, телевизерашка хьеж, радиошка ладувгI. Района гаьна дахаш дале а масса хана керда хIамаш хов тхона.

КПСС ЦК мартовски Пленума решенеш сийленна кхоачашъе лерхIаш, керда торонаш гучаяхара тхоай болх кхетамца вIаштIехь а боаккхаш, тIагIертта къахьегаргда оаха тIехьа тIайоагIача хана а.

Н. ЭСМУХАМБЕТОВ,
Шелковской района «Шелковский» яхача совхоза воккхагIа вола жа Iу, Социалистически Къахьегама Турпал.

ЛийрхIар кхоачашдир

ЦхьоалагIча майна сийленца накъа яхара шерра социалистически ях йоаржаьяр Грозненски вагонни депо цехаша, сменаша, бригадаша. Яхьо ди тIехьа совдаьхар хьинар. Хьалхашка отталаь хинна дехкараш тIехкхоачашдир.

Майна хьалхарча яхье вагонникаша даьха хьокхамаш дика да. Планал совгIа кийч а яь дIаеннай 10 эзар цистерн, ремонт яьй 367 пар чархашта. Планал совгIа гулдаьд 107 тонн тиша аьшк. Ремонтни цехера арайоала вагонаш лакха дикал йолаш хул. Депо коллективо биъ бетта пачхаьалкенна кходаь ахча 36 эзар сом да.

Г. ФЕДОРОВ.

КОММУНИСТ

ЧIонакашкара гIийлла хьакъадаш латт боалий боча гIа, кIайбесса цIе дувхар дувхаш я гIамгIай йIаьха тkъовронгаш, кIайча чоалпай кий санна латт гуржий боалаш. Ший йиззача бокъонах беша кхьчай хоза бIаьсти. Нах цунна накъа бахарга хьежжа лургба сомо хьувкъам, хургда бокхача къахьегамах доала беркат.

...Бригадир вола Гагиев Руслан йоакхо еш хьожаш ва хIара гаьнага, ца эша гаьнаш дIа мишта тийдай, сомий гаьнашта химически обработка мишта яьй, лаьтта минеральни удобренеш мишта тайсай. Хьежа ваьлар ший участкага. Мишта Iелургва лоалахо волча ца водаш, шийна бIаргадайначох цунца дага ца воалаш. Къона бригадир Гагиев Руслан вода къьна бешамаш лелаер-практик бригадир Халханьяц Алексей Михайлович волча.

Цар шинне дукха да дагабовла безаш а дувца дезаш а. Къона вале а царех цхьанне дика теоретически кхетам ба. хIаьта шоллагIа вар йоккха производственни опыт йолаш ва. Шаккхе а коммунист ва...

Ши шу мара дац Гагиев Руслан совхозе болх беш вола. Цхьабакъда, цу хана денз ше творчески опыт йолаш, лаьтта дезаш а болх безаш а волга хьахьекхад.

Соахка совхозе цо эггара хьалха опыт йир хьачашта минеральни удобренеш ехкаш — уж гаьнна дикагIа хьийкъар. Ренклод - колхозни яха хьачаш контрольни даькъа хIара гектара тIара 59 центнер мара чуийцабацар, хIаьта Гагиев Руслана опытни даькъа хIара гектара тIара 110 центнер чуийцар. Венгерка Ажанская яха хьач контрольни даькъа хIара гектара тIара 60 центнер яьлар, хIаьта опытни чун тIара — 125 центнер. Укх шера бригадир-новатор дукхагIа керда опыташ еш, хий дилларах, органически а минеральни а удобренеш ехкарах бешамий лазаращцеи зедаращцеи къовсам лоаттабеш ва.

Лоаца, цхьабакъда, башха-дика я коммуниста нов. Гагиева биографи. Ши шу хьалха Кънилбаседа - ХIирий юртбоахама института йиълагIча курсера студент Гагиев Руслан практике вера № 3 йолча сомий-баьца даарий совхозе. ЗIамига саг чуийнна болх бе волавелар совхоза бешамашка. Цу хана ейзар цун дика оамал. Тамаш а яцар совхоза директора нов. Маликова бригада хьа а ийце цунга совхозе болх бе Iе алар. Цу гIулакха раьза хилар Руслан а, цхьабакъда, из вицвеннавацар институте шийга аьнначох а. Студент дика кхеташ волга ховш болча юртбоахама Iилмай кандидата, доцента Георгий Георгиевич Джаманаева а юртбоахама Iилмай доктора, профессора Георгий Константинович Льгова а зIамигача сагага институте саца а саце Iилман болх бе аьнна хьехар дир.

Шинна а перспективана раьза вар Руслан. Цхьабакъда, котдаьлар беш, производство езаш хилар. Заочно деша а хайна совхозе болх бе волавелар Гагиев.

Бригадиралла болх а беш Русланa дика дийша йистеяьккхар институт, цул тIехьагIа аспирантуре деша хайра, хIанз «Бешамаш лелаяр тоадара химизаце лоархIам» яхача тема тIа болх беш ва Руслан. Обобщени е а опыташ е а материалаш хьалу наьха къахьегамо, цар йоккхача производственни навыкаша.

Ший кхетам лакхбеш, даим нахаца волаш, царца дагавувлаш, Iомалуш, новкъостал деш ва къона коммунист. Масала, гаьнаш къонъеш йола методаш Iомаеш Черсий-Балкхарой опытни станце Iилман болхлочо, юртбоахама Iилмай кандидата Донских Николай Петровича кийчъяь методаш Iомаеш Руслана боккха пайда эцар обрезчикий Гречкина Григорий Никифоровича, Ильясов ИбрахIима, ишта кхычар а практически опытах. Ишта творчески доттагIал леладарах вIаштIехьдалийтар бригадира теори практикаца чIоагIъе, хIаьта обрезчикий — квалифицированни мастераш хила. Цудухьа, тамаш а яцар царна эггара хьалхарчарца коммунистически къахьегама ударникаш аьнна сий дола цIи яларах.

ХIаьта Гагиева минеральни удобренеш тувсаш опыт яьча Валентина Ставицкая звеньевая йолча участке лакха хьувкъам чуийцар. Опытни беша хIара гектара тIара 128 центнер хьачаш баьлар. Звеньевой къахьегамах лакха мах бир: 385 сома преми хьожайир цунна.

— Дукха хIама де безам ба, — йоах Руслана, — цхьабакъда, ха тоъац.

Из бакъ а да. Гагиев Руслан дика бригадир хиларал совгIа, заочно деша вагIа, боккха Iилман опытнически болх бу, хьинар дола агитатор, пропагандист, политически просвещене кружока кулгалхо ва из. Дика вIаштIехьъяьха чакхъяьлар итгови занятеш, дика Iомайир цун кружоко дешара программа.

Лакхе белгалдаьха Руслана ду общественни балхаш дерригаш а дац. Цо хьинаре дакъа лоац «Крокодил совхозе гIолла йоагIа» яхача совхозе арадувлача сатирически пенгазете, кхоачашду профсоюзо тIадилла моллагIа а гIулакх. Цхьабакъда, коммунист Гагиев кIаьдвеннав со аьнна цIаккха а кадаш хилац:

Цун жоп лоаца хул:

— Де дезаш дале, сихха кхоачашде деза!

Дика хьокхам а хинна дIаэттад коммуниста Гагиев Руслана вахар ерригача коллектива. Руслана къахьегача отделене лелаю сий дола коммунистически къахьегама коллектива цIи. ЦIенача дегаца, шоай балха толамаша воккхийвеш, дукхача вежаращца эрсашца, нохчашца, эрмалошца, украинцашца вай сийлахь-йоккхача Даьхен кхыча къаман нахаца дезду 1-ча Мая цIей гIалгIай зIамигача саго Гагиев Руслана. а.

А. КУИМОВ,
Грозненски КПСС райкома инструктор.

Яхье баьннараша дувц

ДОГ ДОАХИЙЛА ЙОЛА БIАЬСТИ

Шоай производственни толамий хьакъехьарча рапорташца накъа баьхка Iац советски нах бIаьстан цIейна. Шоаш низ болаши кхотабеннеи хилар дIа а хьокхаш; керда рубежаш белгалъю цар, пайда эцанза диса кхоачамаш оарцагIдоах.

Тхона, юрта боахама къахьегамхошта, къахьегама хьинар чIоагIа айдаларца белгалъяьнна я семилетка тIеххьарча шера бIаьсти. КПСС ЦК мартовски Пленума решенеша никъ хьийха дола тхо хьинаре дакъа лоацаш да юртбоахама производство чIоагIа айяр дукъа лоаттабеча къовсаме.

Тхоай бригада ювцаргья аз. Ерригроссийски социалистически яхьа итогех доккхийча кхашка лакха хьувкъамаш кхедарах 600 сом долаш кхозлагIа хьалхара премн елар тха бригадана.

ХIанз тхона хьалхашка хьаелдаеннай йоккхий торонаш. Шерра балхаш дIадоладаьд оаха лаьтта хьаьндара, гурахьа дIадийнача дерригача ялаташта минеральни удобренеща подкормка яьй. Зяба аьхача лаьтта тессар органически удобреней 2528 тонн, культураш дIаеле хьалхагIа гербицидащца обработка йир доккхийча кхашка.

Болх дика вIаштIехьбаьккха дIае йолайир оаха бIаьстан юхьера культураш. Гороха меттел кхачанна лаьрхIа кхеергья оаха 78 гектара тIа дIайийна бобаш.

ХIанзле 200 гектара тIа дIайийна яьшай шекара свекла. Из дIаювча хана а дукха тессар оаха минеральни удобренеш.

Дунеи халкъашта юкъерча къахьегамхой цIейна баха боагIача тайпара накъа боагIача механизатораша массане а цхьатарра тIехкхоачашъю шоай нормаш. Ший агрегатаца къаьстта боккха толам баьккхар механизатора Яшуркаев Iийсас. Дийнахьа дIае езараш 14 гектар мара йоацача, дIаюв 24—25 гектар.

ХIанз лакха хьувкъамаш луш дола хьажкIий сорташ дIадувш я тха бригада. Уж да «Узбекская зубовидная белая», «Имеретинская», «Одесская-10» яха сорташ. Цу сортех йола хьажкIаш дIайийна хургда тха 200 гектарал кIезигагIа доаца лаьтташ. Силоса лаьрхIа хьажкIаш дукхагIа яха безам ба тха цу участкаш тIара. фийг чIоагIбаланза йола томар тIехь хьажкIаш а йоахкаш. Цо йиш хулийтаргья тха боахаме чIоагIа доакъарий база хьае. ХьажкIаш дIае аьнна тха бригаде къоастадаь деррига лаьтта 600 гектар да, царех 400 гектара тIа ялатийна лаьрхIа хьажкIаш юврггья оаха.

Тха бригаде хьажкIаш дIаювш я опыт йолча механизатораша Наптаев Шарафуддина, Алхалуев Зяудина, Идрисов Илеза, Бетербиев ЯрагIе лехкаш йола йиъ агрегат. Царех хIаране нормах дIае езараш 10 гектар мара йоацача дIаюв 18—22 гектар.

Укх шера тха бригадо хIара гектара тIара яикха лаьрхIад: кIин — 25 центнер, хьажкIий— 60 центнер, шекара свекла — 230 центнер.

ТIаийца социалистически дехкараш кхоачашдар духьа шерра къовсам дIаболабаьб бригада. ТIеххьарча гектараш тIа хьажкIаш дIайийна доалаш латт тхо хIанз. Хийцца лел кхашка гербицидаш а тессаш ду химически оасар.

О. КАГЕРМАНОВ,
Урус - Мартана района «Красноармейский» совхоза комплексни бригада бригадир.

Яхье баьннараша дувц

ХАНАЛ ХЬАЛХА ЙИСТЕДАРГДА

Дунха ха йоацаш КПСС ЦК мартовски Пленуме кхашкарча къахьегамхоша шоай дерригa низаши говзали тIаяхийта еза юртбоахама культурай хьувкъам лакхбара, яхаш дийцар. ХIаьта тхоашта, механизатораштa, парте тIадуллар доккха, бехктокхаме декхар долга оаха кхета а ду.

ХIанз хьатIаэттад бIаьстан юхье кхашка деча балхий сагото тагIа дола денош. Укх шерара бIаьсти хаоттам дика боацаш хиларо гаьна яьхар культураш дIаера ханаш, хIаьта цудухьа хIанз тIалатта декхар да лоацца агротехнически ханашкеи дикеи еррига юртбоахама культураш дIайийна йоахилга. Бакъдар аьлча, цу гIулакха хьалхагIа кIал яь хиннача кийчонга хьежжа-м деларгба из болх. Белггала аьлча, лаьтта, техника, кадраш кийчъяь хиларга хьежжа.

КIезиг-дукха дувца безам бар са айса беча балхах хьахулачох лаьца. Гурахье а денз зябь а аьха, макхаш даьхар аз. Лелае аьнна сога хьаеннача, аз ялатийна лаьрхIа хьажкIаш кхеергйолча 200 гектара тIа органически удобренеш тайсар, хIара гектара тIа 10 тонн а йолаш.

Цул тIехьагIа, бIаьстан юхье, хьажкIаш дIаелехьа дисковании культивации йир аз. Кхай тIа минеральни удобренеш товсаргья подкормка хьисапе мугIараштa юкъера обработка еча хана хIара гектара тIа 1,5 — 2 центнер а йолаш.

ЭшаргЙола еррига юртбоахама техника бокъонца кийч а яь дIаоттаьяр. Мел эша запасной оатхалаш Iалашйир.

ХьажкIаш дIаелехьа аз баьча цу беррийгача балхо сога йиш хилийтар хIара гектара тIара фуальяьхача хьажкIий 60 центнер яккха аьнна социалистически декхар тIаэца, планах яккха езар 24,6 центнер мара йоацача.

Еррига юртбоахама культураш лоацщача хана дIайийна яха аьнна 1-гIа Май тIакхоачаш КПСС ЦК механизаторашка а кхашкарча беррига къахьегамхошка а баь тIахьехам тха массане а дегаша чIоагIа могабаь тIайицар. Оаха лаьрхIад техника балха овсарле лакхъяра чотах хьажкIаш дIаера балхаш сихде. ХьажкIаш дIаюврйолча массе участкешин сменах леларгба болх.

Тхоай совхозерча хьажкIаш лелаеча Кодзоев Бахьауддинаца социалистически яхь лаца лаьрхIад аз. Тха шинне декхараш цхьатарра да, техника а цаI я. Лоацца аьлча, хьалаш цхьатарра да тха. Цхьабакъда, хьокхамаш цхьатарра хургдиецний — из хIанз ала хала да. Из гучадаргда хьажкIаш кхееш оаха хьийгача кънх.

Яхья ДАУРБЕКОВ,
«Октябра 40 шу» яхача совхоза хьажкIаш лелаеча звено звеньевой.

ХАНАЛ ИТТ ДИ ХЬАЛХА

Цхьа-ши ди мара дисадац деза Цlей, ЦхьоалагIа май тIаккхача. Цу денна сийленца накъа яхара доккхий декхараш хьалхашка отталаьдар Грозенерча рудай йоацача управлене коллективо. Уж декхараш ханал хьалха кхоачашдаьд цо. Еррига продукци арахецара биъ бетта план 20-ча апреле кхоачашъяьй управлене болхлоша.

Къаьстта дика къахьийтад Цуров Ахьмад керте латтача Аргунски карьера коллективои Саидов Турко керте латтача Червленски гIум йоаккхача карьера коллективои. Цар биъ бетта план кхы а хьалха кхоачашъяьй. Уж къахьегама хьокхамаш доахача дика къахьегарца белгалъяьнна я нн. Усманова, Рамазанова, Неверова кулгалду бригадаш. ХIанзлехьа май бетта чотах гIишлонхошта эзараш сомаш мах бола продукци арахийцай цар. Майна оаха кийчдаь къахьегама совгIат да из, йоах болхлоша.

Ч. САМИЕВ.

ЦхьоалагIча мая цIерахча...

Дог гIоздаьнна, сапаргIатдаьнна, гIадбаха болаш накъабаьхкаб тха колхозхой Дерригдунеи къахьегамхой барт вIашшагIкхетача цIейна—1-ча Майна. КПСС ЦК мартовски Пленума решенеша юрта боахама къахьегамхошта хьалхашка хьайийлача йоккхийча перспективай уйла еш ва хIанз царех хIаравар. Йоккха гIойле хул тха боахама юртбоахама продукцена закупочни маьхаш тIатохарах. ЛийрхIачул совнагIа бIаь эзар сом доход кхоачаргья тхога пачхаьалкхенга ялат, дулх, фуаш юрта боахама кхыйола продукци йохкарах.

Юрта къахьегамхошта эшарий партеи правительстваи еча йоаккхонна жоп луш, хьалхагIа шоаш тIаийца хиннача декхарашка цIаьхка а хьожаш пайда ца эцаш диса кхоачамаш гучадоахаш, экономика чIоагIа айяра, общественни рузкъаш дебадара шоай деррига низаш тIадохийташ ба 1-ча Мая цIерахча юртбоахама артела колхозхой.

Къахьегамеи политическии хьинар чIоагIа айденна хилар къаьстта белгалдоалаш да тха колхозе. Тха беррига колхозхой ба коммунистически къахьегама коллектив яха сий дола цIи яккхар духьа къовсам лоаттабеш. Ерригача бригадашта, звеноштa, фермашта, берригача колхозхошта дика дагадоагIа коммунистически къахьегам бахьан долаш лелаеча яхьа декхараш, хIаьта цар уж хIара денна шоаш беча балха тIа сийленца кхоачаш а ду.

Цу тайпарча декхарех цаI да производства моллагIа а дакъа тIехьадисачара хьалдаккхар. Хьайбай боахам тIехьабисабар тха соахка. Оаха кхоачашъянзар шуреи дулхи даккхареи дохкареи шера план. Цо оарцагIъяьккхар партийни организаци, колхоза правлени, специалисташ, юкъерча звенох бола кулгалхой, еррига тха коллектив. Долла хIама дир халача хьала тIа хинна хьайбай боахам юха лер тIа баккхара. Ферме болх бе коммунисташ бахийтар оаха. чIоаггIа доакъарий база хьаяра дешашка, хьайбаш леладеращца бергболча балхага, царна эшарий йоакхо ярга хьежар тхо.

Болх дика чакхбаккхар бахьан долаш хIанз курра ЦхьоалагIча мая цIейна накъадахка йиш хилар тхога. 1964 шера хьалхарча кварталаца нийсийча шозза хIана яьккхаяц аьнна дукхагIа яьккхар шура укх шера хьалхарча квартале, вешта аьлча соахкарчул 83 процент дукхагIа. ХIара кхоабача Iаттагара хьалхарча квартале яьккха шура соахка яьккхачул 269 килограмм дукхагIа хилар.

Зверева Анфиса, Саломатина Мария санна болча хьалха латтача доаркаша хIара Iаттагара 700—800 килограмм шура яьккхар.

Дикка тIеххоачашъяьй дулхи фуаши дахареи кийчдареи квартальни планаш.

Хьайбай боахамера темпаш лох ца яларал совгIа кхы тIа а лакх луш я. Укх гаргарча шинкхаь шера хьайбай продуктивность лакхъяра оттаяь перспективни план бокъонца кхоачашъе лаьрхIа ба ферма болхлой. Укх шерре а денз еррига колхоз бIарчча хьайийцача а 2500 килограмм шура яккха лаьрхIад оаха хIара Iаттагара. ХIаьта цхьаькха шу даьлча шера хIара Iатто лу продукци 3000 килограммага дIакхоачае дага да тхо. Цунна мел эша торонаш йолаш я. Царех керттеръяр я— оаха хIара шера доакъарий база дукхагIа чIоагIъеш хилар, доакъаращца ца тоъаш хинна белокаш совйоахаш хилар, еррига юртбоахама культурай хьувкъам лакхбеш хилар.

Хаоттама хьалаш хала долаш — йIаьхъенна бIаьсти шийлеи йоачаш йоацаши — ха лаьтта йоллашехьа а, геттара дика хиннад тха гуйран ялаташ. Оасарах цIена да бIаьстан юхьера культураш дIаюврйола кхаш а. Соахка Жуков Георге бригадацарча тха механизатораша колхозе меттел ерригача районе а эггара хьалха юкъедаьккхар зябь шозза оахилга. Из агротехнически мероприяти къаьстта лоархIаме я оасар дукха тIадувлаший юрта боахама зулам дергаш кхашка дукха яьржаи долча тха хьалашка: жужелица, кIи-чоапилг.

Шозза зябь аьхача оаха, лоадама мах ца бодаш цIендаь дIададьккхар оасари уж вай йийца зуламдергаши. ХIаьта, нагахьа санна кхашка минеральнии органическии удобренеш кхашка товсар кхы а цу тIа дIатIатехача, хьувкъам тешшаме лакха хургба. ХIаьта доакъарийи кхачани культурай хьувкъам лакха хилар—хьайбай боахам айбергбола керттера гIулакх.

Еррига общественни производство дIахо айяра чакхйоахача мероприятешта нийсса оаха даим терко ю наьха, цар культурни вахари унахцIеной тоаяра. ТIаккха мара уйлае а хьашт дацар коммунистически къахьегама коллектив яха цIи яккхар духьа лелаеча яхьа.

Станице хьалдаьд доккха дика кийчдаь культура ЦIа, шеррача экрана тIа кинофильмаш хьувкха зал, художественни самодеятельноста балха лаьрхIа цIенош, библиотекаш, кхыйола помещенеш а йолаш. Колхоза чотах ийцай духовойи струнни оркестраш, самодеятельносте дакъа лоацараштa костюмаш. Культурно а сакъердаме а дIахьу шоай ха кагирхоша.

Укхаза, культура ЦIагIа, къона нускал дугаши доаладеши вIашагIкхетача наха лаьрхIа зал кийчъяьй кхалнаьха совета инициативах. Цига кагийча наха дездеш белгалдоаккх духхьашха дезал а хинна шоаш вIашагIкхета ди. Ужжамо еза моттигаш йолча ух тхо а, колхоза кулгалхой а.

Колхоза къахьегамхой йоакхо яр яхилга, из да берий а йоакхо елга. Культура ЦIенна уллув хьалдаьд оаха доккха шозза вIаштIардаь цIа. Тханцига берий комбинат оал цунах. КIалхарча этаже берий яслеш я, тIерча этаже — берий беш. Хоза ха йоаккх цига бераша. Цар ноаной сатийнна кхашка а фермашка а шоай балхаш де мукъа ба, цхьанкха а хIама ца эшаш уж леладелга а ховш.

Терко ца еш дисадац деша дагIа бераш а. Царна лаьрхIа хьал а яь, оаха дика кийчъяьй пионерски лагерь. Цига каникулаш йолча ахкан бетташка салаIа йиш я хIара бетта 40 бера. Дерригаш а лаьрхIача аьхки укхаза салоI 120 беро.

Iалаьмате чIоагIа раьза хиннаб тха кхалнах станице цIагIа эша гIулакхаш ду комбинат хьайийла. Къаьстта а царна дика хеташ я барзкъаш тега ателье.

Еррига станица, колхоза еррига керттера производственни участкаш газ чуйилла я. Газ чуйиллай Iаьсашта искусственни шура а коа тIарча оалхазараштa тесса хIамаш а кийчъеча кормоцехе, фермашка, мастерскешка. Из сийна ала массаза а тха гIулакх деш, наьха къахьегам аттача боаккхаш ба.

ЦхьоалагIа май доагIа ший цIерах йолча станице. Цо сийрдаьхай наьха йовхьамаш, керда низаш чудоссаду цар дегашка, керд-керда коталонаш яхарга хьех уж вай сийлахь-йоккхача Даьхен ираз совдаккхар духьа.

В. ВЬЮЧНЫЙ,
Грозненски района 1-ча Мая цIерахча колхоза председатель.

КОЛХОЗХОЙИ СОВХОЗИЙ БОЛХЛОЙИ! ЛАКХЪЕ КЪАХЬЕГАМА ОВСАРЛЕ, ХАДДАНЗА ЧАКХЪЯХА МАТЕРИАЛЬНИ БЕЗАМ ТIАБАХИЙТАРАХ ЙОЛА ЛЕНИНСКИ ПРИНЦИП! ХIАРА КОЛХОЗОИ СОВХОЗОИ РЕНТАБЕЛЬНО БОЛХ БЕРГБОЛА ГIУЛАКХ ВIАШТIЕХЬДАККХА!

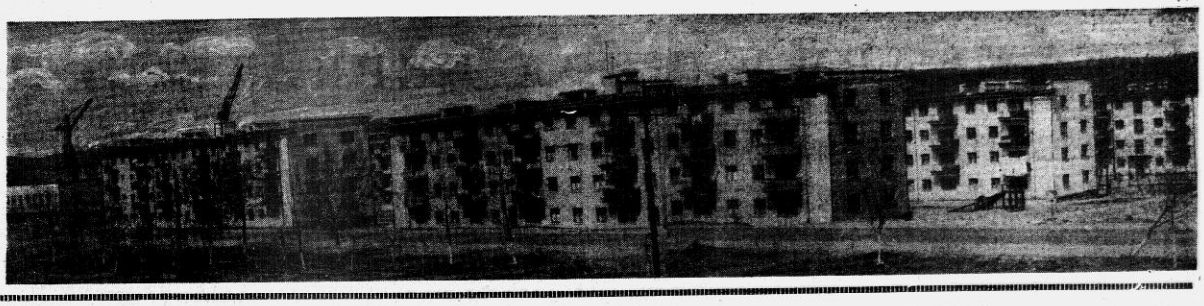
(КПСС ЦК ТIахьехамашцара).

Денгара ди массаза юал тоалу, шерлу, хозлу вай Нохч-ГIалгIайчен столица Грозный. Города юкъе а къаьстта цун йистошка а дукха хьалдаь а хьалдеш а да къахьегамхошта чубаха цIенош.

Укх дезача дийнахьа 1 Мая Грозне бахача наха доккха совгIат делар СМУ-8 гIишлонхоша — Грозне Катаяма цIерахча поселке хьалдир хоза цIенош.

Кердача фусамашка къаьстта дог гIоздаьнна дезду цу цIеношка баха хайшача грозненцаша таханара деза ди. Уж цIенош да вайна укх сурта тIа гураш.

И. Плиева сурт.

Халкъа багахбувцам

□ □

Цагенах дола дувцараш

ДАЛА ВАЙТА ХЬАША

Бийса юкъе яхача гIолла Цаген волча венав цхьа хьаша. НаIарах хIама техай. Цагена ара а кхайка малав хьо, аьнна, хьаттад. Воккхо жоп деннад: дала вайта хьаша ва со аьнна. Чехка дIаара а ваьнна из хьашэ а нийца доккхача маьждиге вахав Цаген. Даьла хьаьший чууха цIа ер да хьона, укх чу дIачугIоргва хьо, аьнна маьждига чу из дIачу а хьожаваь юха чувенав Цаген.

●

ЦАГЕНА ЛАЬЦА ПХЬАГАЛ

Цхьан дийнахьа пхьагал а лаьца чувенав Цаген. Барч а хьоарчадаь гале чу йоаллаш хиннай из. Галий цIагIа Iо а дилла, сесагага со юхаваллцца гале барч хьа ма дасталахь а аьнна, вахав Цаген.

Из араваьлча гале чу доаллар фуд ца хьежача Iееннаяц сесаг. Цо барч хьадоастташехьа чура пхьагал ара а ийккха яхай. Пхьагала метта бога чу а делла дIакъайлад сесага гале барч.

Доккхача маьждига хьалхашка дIа а этта цIогIа теха дукха нах хьагулбаьб Цагена. Аз цхьа тамашийна хIама бIаргадойтаргда шоана, аьнна, ведда чу а вахагалий а дахьаш юхавенав Цаген. Массавола саг гобаьккха дIа а оттаваь, хIама чакхъяргйоацаш когаш вIашка а тоIадаь галий хьадьастад Цагена. Гале чу доаллаш хиннад цхьа бога. Из шийна бIаргадайча Цагена аьннад: ер бога мархий сахь дажкха мегаргдий аьнна шуга хатта венавар со.

ДIаяздаьр
Б. КОСТОЕВ.

ЛИТЕРАТУРАИ ИСКУССТВАИ ДЕЯТЕЛАШ! КЪОВСАМ ЛОАТТАБЕ ПРОИЗВЕДЕНЕШ ПАРТЕЛИ ХАЛКЪАЛИ ДОАЛЛАШ, ИДЕЯ А ХУДОЖЕСТВЕННИ ГОВЗАЛ А ЛАКХА ЙОЛАШ ХИЛИЙТАР ДУХЬА!

КЪАЬГАГIА ГОЙТА КОММУНИЗМ ХЬАЛЪЕРИЙ ТУРПАЛЕРЧА ГIУЛАКХИЙ СИЙЛЕИ ХОЗАЛИ, НАХ ГIУВТТА А БЕ, ТIЕХЬА А БАХА КОММУНИСТИЧЕСКИ ИДЕАЛАШ КОТЪЯХАР ДУХЬА ЛОАТТАБЕЧА КЪОВСАМА!

(КПСС ЦК ТIахьехамащцара).

ДУВЦАР

ХIАНЗ-м СО А КХЕТАШ ВОАГIА

Тухан ТЕБОЕВ

Дика ди да ер! Ма денад хьо да-м! Башха-дика да! — йоахар тIатуллаш герга кий а йолаш доккхий бIарг-цIацкъамаш долаш волча воккхача сага Асхьаба. Ди да а дар цецвалллал сийрдеи дIайхеи. Саго аргдацар из гуйран ди да.

Клуба хьалхашка гулбенна хиннача барзкъанна кийчбенна болча кхалнаха керта тIара белажаш тIа доахар шоашта тIатувхка йовлакхаш, юстара а баьнна гIаьленаш увзаш къамаьлаш деш латтар цIена яьша можамаш йола маIанах, тIаьнкIал пхьарсаш а дехка дIа-хьа ухаш лелар мехкарий. Къоанало тишбаь, цIагIарча йIовхалга баьнна истий а къоначарна тIехьа а баьнна цIенхаштта кеп а оттаяь йист ца хулаш цхьан хIаманга хьежаш санна бар. Сатем боаца цхьа Асхьаб вар доккха дика кхаьча саг санна гIозваьнна хьагулбенача наха юкъе хьувзаш. Таханарча денна хьагуллуш бола нах ше бахьан долаш, ший гIулакха гуллуш ба аьнна хетар цунна.

Клуба гаьна йоаццаш айеннача моттиге яр керда хьаяь трибуна. Цунна улув хьалтеха доаллача цIеча кIада тIа яздаьдар: «Вай юртара хьабаьннача Iилмахошка; къахьегама турпалашка моаршал да!». Цунгахьа дIа а хьежаш шийна мел нийсвенначунга: гой хьона цу тIа яздабр, кхетий хьо цох, — оалар Асхьаба.

— Дика гу, дика кхетаду, аьле жоп лора хIаране, воккхача сага безаме бIара а хьеже.

Митинг яр. Юккъерча дегIара а волаш, кIайлуш боагIаш корта а болаш вола колхоза парторг Макшарип трибуна тIа хьалтIаваьдар, массанега дIа а хьежа, бIаргасаьнаш дIа а дехка къамаьл де волавелар из.

— Новкъостий! ДIахьажал дIарча гIирсашка, — кулг дIахьекхар цо юрта гаьна йоаццаш латтача фермашка. Порядках, тай техача санна, нийса хьалъэтта латтар кIир теха маьлха эIанарашта кIал лепаш йола йиъ ферма, царна лалла латтар говзача кулгаша детта аьла аргIаш.

— ДIара асфальт билла никъ, хьаллара электростанци, вайна гу клуб — из деррига а вай воай кулгашца хьадаь да. Хувцамаш доккхий да!

— Доккхий да! Хозий шоана, доккхий да, — яхаш цхьаннегара вокханга воалаш лелар Асхьаб.

— ХIаьта а хIанз со дувца воаллар уж хувцамаш дац. Са дувца безам ба нах мишта хувцабеннаб. — йоахар парторга. Асхьаба Лида медицински Iилмай кандидат я, хIаьта ер латта Солсбика Мадина — филологически Iилмай кандидат, Марзбика Зина — шекара свеклай лаккхара хьувкъам баккхарца берригача мехка цIи хеза — Iилмахо агроном я. Из ювца ца езаш шоана массанена а йовзаш я вай толашагIа йола доярка Бийсолта Хьанифа.

Укхаза гул мел веннача сага цIерах аз моаршал хоатт царга!

Вайна дика вовзаш ва укх юрта хьал а кхийна оаш массане лархIа а лоархIаш вола Баймарзий Асхьаб. Цун йоI Лида деша йодача хана цо йоахар:

— Са йоI, вайнаьха а вай цIен а сий ма доаделахь, дика дешалахь.

ХIанз шоана гучча тайпара ший даь а, массане а сий а даьккха дерригача советски халкъа пайда бала йиш йолаш цIаккхаьчай Лида.

Иштта дийша баьлар Солсбика Мадина, Марзбика Зина.

Уж берригаш а шоаш баьча Наьсаре болх бе цIабаьхкаб.

ДIа гаьна, юстара латтар Iаьлий Темботи Ахьмада Висангирийи. Тембота эгабу корта, кIал гIолла лехка бIаргаш зийначо дика кхетадора цун кер чу бала бессалга.

— Хьайла, дIа лелачунга — йоахар цо, Асхьабагахьа ший бе йоалла гIадж дIа а хьувкхаш. Аз бергба хьона цун болх-м. Ший мел веннар дийнвелча санна лелаций. ТIеххьарча хана вайна юкъе ца воагIаш из лелаш могаш воацандаь лел яхаш хиннавар со.

— Могаш воацачоа тара а даьра лел, йоахар Висангире. Со дика кхетац укх гIулакхах. ВIалла ара ца боалаш баьгIа къоаной а тIехь ма бий укхаза.

— Из ма дий сона догадоаллар а. Кагийбарех вайна хетар хулачар дIадаьннад. ХIаьта а вай мела хила йиш яц. Цу мунапакъашта уж кIалхара баха хьажа деза.

Гаьннара хьахозар кагийча нахеи мехкарашеи деш дола ловзар.

Цар оаз хьахезача кхы а чIоагIагIа корзагIваьлар Тембот.

— Ер етташ-м лоахкаргдар хьона аз шу, — яхаш ший бе йоалла гIадж леста а еш дIаваьнна дIавахар Тембот шийна тIехьаветтталуш Висангири а волаш.

— Со къонах даьра вац хьона ше дала кхолларах аз Асхьаб дехке ца воаккхе. Жи, Висангири, хьаллацалахь со, аьнна Iогора вахар Тембот.

КIезига са а леIа Висангире хьал а кхоабаш цIакхаьчар Тембот.

— Дайна дий хьона, Салмат, е хIама. Укх юрта мел дола зIамига а доккха а адам цу вай клуба хьалхашка да-кх, уж шинараш дийша даьннад яхаш гIаддаха, — аьлар цо цIагIа дIачу воаллаше а.

— Салмат, мича яхай хьо, йоахар гIадж Iо а етташ Тембота.

Укханна тIехьа воагIача Висангире шорттига дIа лерге а ваха аьлар:

— Салмат хьалла митинге ма ярий, ва Тембот.

— Со эгIавеш воагIа, ер тамашийна зама я, аьнна ше ваьгIача Iохайра Тембот...

Бийса яххалца сакъердаш хилар юртхой цу сарахьа. Дегаш делаш, вIаши ловцаш доахаш дIакъаьстар уж митингера.

Бакъда, во хьал дар Темботага. Цкъаза йIовхал, тIаккха шелал тIаухаш из вагIача хана чуера Салмат:

— Даьллахь, ма са паргIата даьнна йоагIа со, цIен-да, — аьнна ший сесага оаз хеза тоссавелар из; йилбаз, яI-кх, йилбаз, хьо а дахадар цига, — Салмата тIаккхоссавелар Тембот.

— Ай, цига-м деррига дуне а дар, со яхача фу даьд. Хьо сенна ваьннав корзагIа, берригача наьха дог гIоздаьнначча дийнахьа?

— Хьай гIулакх а деш цIагIа ягIа ца ховча хьона а Iаса йоагIар, — аьнна ший гIадж Салмата тIа а оагаяь дIааранийккхар Тембот.

Асхьабагахьа бодача новкъа а ваьнна ше дIаводаш: «Ванах, Асхьаб а тхоцара дIакъасте фу хургда оаха леладечох? Из дIакъастийта йиш яц. Наха вовзаш а наха сий деш а саг ва. Уж саннабараш тхоца ца хуле тешам хургбац. Цхьанна а тайпара дIакъастийта йиш яц. Бартах хIама ца хуле из хьатIавоалаве цхьа никъ лаха беза, яхаш дагахьа уйла йора Тембота.

Асхьабар бахача улица тIа воалаш юртарча клуба юххе гIолла ваха везаш вар Тембот. Из клуба юхе кхаьчача цу чура хьахозар кагирхоша доаха илли, халхара ашараш.

Клуба тIаккхаьчача Тембота уллув гIолла тIехвоалаш вайра ший веший воI Руслан.

— Сайре дика хийла хьа, воти, са ма дайнадий вайна мича ваха ваьннав хьо, — хьаттар цо даь-вешийга.

— Со сенга вода ца а дувцаш, хье мичара воагIа дувца Iа.

— Со клубера воагIа, воти.

Клубера воагIа, клубера воагIа. Кхы ваха моттиг йоацаш санна берригаш а клубе ма ухий ераш-м, — аьнна доккха са а даьккха, кхы хIама ца оалаш дIавахар Тембот.

Вешта, дагадар укханна шийна мара хацар.

Ваха Асхьаб волча дIачу воалаше а, кхы салам а е сайрдика а йоацаш волавелар Тембот:

— Ванах, ва Асхьаб, хьо ма чIоагIа дог гIоздаьнна хьувзар тахан. ВорхIе а даь хана денз кьадоагIа гIалгIай эхь-эздел, гIулакх дохаш латтача дийнахьа велха веза хьо. Гой шоана, гой шоана, — яхаш ваха а вала а моттиг йоацаш гIадваха ма леларий. Хьайна тIадувхача чоккех, тIатуллача гергача кийнах эхь хета дезар хьона. Кхувш йоагIача тIехьенга вай дай эздий гIулакхаш леладе, аьнна ала дезаш вола хьо дай эздел а декха Iохайра. Хьайх бийла нах, хьайна аьнна наIалт хьона ховре хьо валлал хIама дар тахана хиннар, — аьнна корта чу а бахийта Iохайра Тембот.

— Дийца ваьларий хьо, Тембот? ХIанз аз аргда: Сайна тIатуллача гергача кийна, тIадувхача чокхе сий айса даьккхад аьнна хеташ ва со. Хьона дага дар дIадаьннад. Тахан мара бокъонца хьо а се а Iовдалаш дий хайнадац сона. Байрий хьона накха бизза са доахаш, бIаргаш сийрдадаьнна мехкарийи кагийнахи, байрий хьона царна бIарахьежаш лаьтта дог гIоздаьнна цар дай-ноаной. Тахан 30 шера къонвелар со. Тоъаргда хIанзалца хьога ладувгIаш аз мел даьр. Из дага дехача сона эхь хет. Замо ший дар ду хьогеи согеи ца хоатташ. МалагIа гIалгIай эхь-эздел да хьона дагадоаллар. Дуне довза, наьха мотт ха, Iалама а Iилма а кIоаргаленаш Iомае гIалгIашта дукьале еш дола тIехьадиса гIулакхаш да Iа дувцараш. Къаманна а паччахьалкхенна а беркат хьадаргдолаш дац Iа а хьа мугIарерчар а леладер.

— Остохпаралла, остохпаралла! Даьлах тийна ва хьо! ХIанзалца сона вайза Асхьаб вац хьо? Вайчарна из дIахозе фу ала воал хьо?

— Хьога яхар ала воал царга а хьашгIолчунга а. Сона кIордадаь Iац Iа леладер.

— Ай аз цхьаьккха а во хIама даь моттиг мичай, ва Асхьаб. Хьаштдоацар хIана дувц Iа? Къоал де аьннад аз, нах боабе аьннад аз?

— Iа яхар даь даларе фу хургдар са йоIах. Массаза яьхар Iа сога, йоI кхийнай хьа, Асхьаб, тоъаргда цо дийшар. Хьайна цхьа эхь тIадалехьа дешара хьаьккха еза. Хьайна а наха а йоацаш йоаергья Iа хьай йоI.

Яйрий хьона тахан митинге из мишта латтар. Наха цун сий мишта дора. Тоъаргда, Тембот, хьадад из хIанз!

Асхьаба хIара дешо шалта Iотташ санна дега лазар дора Тембота. Даттара ер хьалкхаба велча а Iочуухар корта. ТIаухар йIовхал, бIаргашта боад еттар. — Конец кхаьчай ях Iа, мунапакъ яI-кх, мунапакъ аз бергба хьона хьа болх, — аьнна хьалъайлуше: Йоллахь аьнна сакхетам чура ваьнна вежар Тембот.

— Лида, Лида, хьаеллахь чехка, — цIогIа техар Асхьаба.

ЭгIа цIагIара чехка Лида хьалчуяьлча цIенъюкъе уллаш воккха саг вайра цунна. Чехка айваь Тембот менге тIа а вилла, хьийдда яха эгIа цIагIа енача молхашка хьадж а якхийта дегага ладийгIр Лидас.

— Воккхача сага дог дика дац. Сихха дарба де ца доладой юхь Iаьржало хургья.

Цу бус набара сий ца беш Тембота улув яьгIар Лида, маьхий а детташ. Сакхетам чу воагIаш вацар. Цига яр хьайнйха Тембота сесаг Салмат а цар гаргара нах а. Iурра бIарг хьалакха ваьлар Тембот. ДIа-юха хьежа кхы йист а ца хулаш, Лидайна тIера бIарг ца боаккхаш дукха ха яьккхар цо. Делкъа ха хиннача хана а Тембота юхера дIа ца йоалаш ягIар Лида.

ДIадувцар фуд ховргдолаш из метта веначул тIехьагIа, — хIанз кхераме хIама дац, кастта хьа а гIотта чугIоргва, е молхаш дийнахьа кхозза мела еза, — аьнна молхаш а кийчъяь Тембота даа хIама а оттадаь араяьлар Лида.

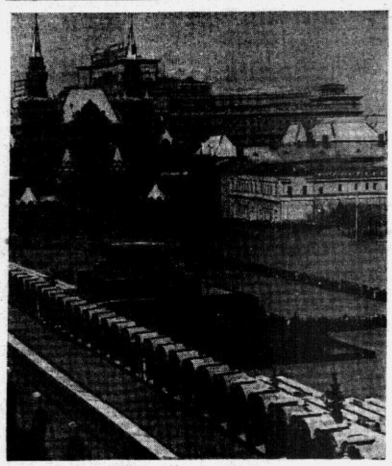
— Даьра, воти, Лида хиннаецаре во хьал ма дар хьога. Венначара дийн вир-кх хьо цо, — аьлар йисте латтача Руслана.

— Иштта да дийша хилар, говзал Iомаяр, — тIатехар, доккха са а даьккха, Салмата.

Цу ханна хьачувера Асхьаб.

— Моаршал хилда хьона, Тембот, тхо-м чIоагIа кхерадаьдар Iа, — аьнна Асхьаб метта йисте Iохайча, кIирвенна Асхьаба бIара а хьежа:

— ХIанз-м со а кхийтар хьона, — аьнна метта юкъе урахайра Тембот.

МОСКВА. ЦIЕ МАЙДА.

Е. Кассинеи В. Мусаэльянеи сурт. ТАСС фотохроника.

Доазал дехьара

ДЕРРИГДУНЕН МАШАРА СОВЕТО ХЬАЛЛОАЦ

ВЬЕТНАМСКИ ХАЛКЪА ПАТРИОТИЧЕСКИ КЪОВСАМ

СТОКГОЛЬМ, 28 апрель. (ТАСС). 1965 шера 24—25 апреле Стокгольме чрезвычайни заседани йир Дерригдунен Машара Совета президиумо Вьетнаме чIоагIа цIенхаштта этта хьал ловзар духьа. ТIайийцача резолюце тIа ВСМ президиумо массава раьза а волаш белгалдаьккхар, американски империализм дукха шераш хьалхагIа денз Вьетнама хьакъехьа, хIаьта иштта Камбоджаи Лаосеи хьакъехьа а юкъегIертареи агрессеи политика лелаеш хьайоагIаш хилар. Вьетнама хьакъехьара Женевски соглашенеш США правительства даим телхаяь хилар, цу тайппара Вьетнама Демократически Республика, Индокитаеи Къулба-Малбоален Азеи мехкий машараи кхерамзленнеи кхерам тIа а тувсаш.

ВСМ президиумо дIахо йоах, 1961 шера денз Къулбехьен Вьетнама духьала гуччахьара агрессивни тIом бу США правительства, хIанзарча массе тайпа герзах, пайда а эцаш.

Резолюце тIа белгалдоаккх, США-с лоаттабу из агрессивни тIом цар аьттув боацаш чакхбаргхилари дунен общественни уйлано харцахьа лоархIаш хилари. Цу цхьан ханна Къаман кортамукъален фронта кулгалца, йоах резолюце тIа, къулбехьен-вьетнамски халкъа патриотически къовсамо тIа-тIа дукхагIа коталонаш а йоах, дерригача дунен халкъаша из хьал а лоац.

ВСМ президиумо алхха цаI мара йоацеи законнии къулбехьен-вьетнамски халкъа викал лоархI Къулбехьен Вьетнама Къам мукъадаккхара фронтах, хIаьта цун программа хьал а лоац.

Резолюце тIа иштта белгалдоаккх, вьетнамски деша Вьетнама Демократически Республика правительства позици дерригача дунен тIарча машар дукха безача низий позицешца нийса йоагIаш хилари из дош политически нийса къоастадара цо лард йолла езаш хилари.

Машар бахьан долаш къовсам лоаттабеш йола еррига организацеши дерригача дунен демократически организацеши тIахьех ВСМ президиумо Къулбехьен Вьетнама Къам мукъадаккхара фронта позицеши Вьетнама Демократически Республика правительствои хьаллоацаш бола болам чIоагIбара, хьаьда дIадех 1954 шера тIайийца Вьетнама хьакъехьара Женевски соглашенеш США правительства кхоачашъелга а Къулбехьен Вьетнамера ший агрессии Вьетнама Демократически Республикана духьалара провокацеи тIемеи акташи соцаелга а.

СОВЕТСКО-ФРАНЦУЗСКИ ПЕРЕГОВОРАШ

ПАРИЖ. 28 апрель. (ТАСС). Селхан шозлагIа вIашагIкхийтар СССР кхыча мехкашцарча гIулакхий министр А. А. Громыкои Франце кхыча мехкашцарча гIулакхий министр М. Кув де Мюрвили.

ДоттагIлен хьалашна чакхдаьлар къамаьл.

СОВЦИЙТАШ ЯЦ ЧУЕТТА БОМБАШ

НЬЮ-ЙОРК, 28 апрель. (ТАСС). Селхан саррахьа цIаькха а Вьетнама Демократически Республика тIональкъашта бомбаш чуйийттар «Б-57» яхача американски ВВС реактивни бомбардировщикаша.

ЮПИ агентства корреспондентo, американски тIема Iаьдалий викало яьча заявлене тIа а дегIа, хоам бу, лов де тIаяьхкача самолеташа фугасни бомбаши ракеташи чуйийттай яхаш.

БIУНАШ ТIАОЗАШ БА АГРЕССОРАШ

НЬЮ-ЙОРК, 28 апрель. (ТАСС). Укх гаргарча хана американски гIашлой-десантни бIунашцара батальон совгIа эскар дохийтаргда Къулбехьен Вьетнаме, яхаш хоам бу Нью-Йорк дейли ньюс яхача газета сайгонски корреспондентo, шийга кхаьчача тешшамерча хоамаш тIа а дегIа.

США герзашцарча низий керда подразделени Бьен-Хоа яха американски фецарча тIема база йолча районе дIатаръергья аьнна хеташ да.

ЮРТХОША БАРКАЛ ОАЛ ЦУННА

20 шу да Андрей Иванович Колосавске Ачхой-Мартана района киносете болх бу. Цу балхах дика кхет из.

Ший низ а говзал а тIайохийт Андрей Ивановича кинолента ца хадийташ, звук къоасталургйолаш, экрана тIа цIена, цхьаккха новкъа хIама доацаш юртахошта фильм хьокхара. Районни культура ЩагIа фильмага хьажа венар чIоагIа раьза хиле аравоал.

Дукха веза киномеханик юрта бахача наха. Цхьаккха а киносеанс дIа ца хьокхаш юкъагIа дисадац. Ший зрителий заказаш даим кхоачашду нов. Колосавске, хан-ханнахьа царна хьажа ловш дола фильмаш увттаду. Каст-каста кинофестивалей декадаш ю. Цудухьа доагIа а доагIаш сий ду Колосавеже юртарча наха.

ХIара шера планаш тIехкхоачашъеш хьавоагIа из. ДIадахача шера планах 16 эзар сом дала дезача пачхьалкхенна 21 эзар сом делар киномеханика. Укх шера хьалхарча квартала план 140 процент кхоачашъяьй. Юртахоша сий ду цун.

И. БЕРЛИЗЕВ,
Нохч-ГIалгIай АССР культура министерства воккхагIвола инспектор.

Редактор М. К. ЛЬЯНОВ.

ЛадувгIа

1 МАЯ 1965 ШУ.

Радио: 7.10 — «Грозненский рабочийи» «Комсомольское племяи» газетий обзор. 7.19 — Хоамаш. 8.15 — «Ленин никъ» газета оагIонаш тIара. 8.25 — Ашараш. 8.35 — «Сердало» газета оагIонаш тIара. 8.40 — Ашараш. 16.00 — ЦхьоалагIча майна хетаьчча къахьегамхой демонстрацех йола отчет (эрсий меттала). 16.25 Ашараш. 16.45 — ЦхьоалагIча майна хетаьчча къахьегамхой демонстрацех йола отчет (нохчий меттала). 17.00 — Дезача ден концерт. 18.00 — Москвера трансляци.

УКВ: 9.00 «Тхо долча илли доагIа» яха салаIара концерт. 9.30 — Хелемске дешаш тIа даьха иллеш. 9.55 — Газах дола дувцар яха бераша йола радиопостановка 10.40 — ЦIай хоровод яха эстрадни концерт. 11.45 — Эстрадный концерт. 19.27 Советски композиторий иллеш 20.20 — Нохч-ГIалгIай иллеши ашараши. 21.00 — «БIаь шайтIеи цхьа йоIи» яхача Хренникова оперетта монтаж. 22.34 — Эстрадни музыка концерт.

Хьажа

Телевидени: 10.00 — Грознерча къахьегамхой демонстраци В. И. Ленина цIерахча майданера передача. 18.25 — Май, къахьегам, машар. ЩIейна хетаяь передача. 19.25 — Эстрадни представлени. 21.00 — «Къона шераш» яха художественни фильм.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный ЦIеча фронтовикий улица, 15. Телефонаш: редактора — 2-41-23; редактора зам. — 2-07-01; бехктокхама секретара — 2-45-48; партийни вахареи, промышленнии, юртбоахамеи, письмойи отделий — 2-25-72; корректорске — 2-09-20.
АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный ул. Красных фронтовиков, 15. Телефоны: редактора — 2-41-23; зам. редактора — 2-07-01; ответственного секретаря — 2-45-48; отделов партийной жизни, промышленного, сельскохозяйственного и писем — 2-25-72; корректорской — 2-09-20.
«Грозненский рабочий» издательства типографи. Революце проспект 7/84.
Типография из-ва «Грозненский рабочий» Проспект Революции, 7/84.

Тоалуш йоагIа вай Грозный

Массанена а гуш да шерагара шерага вай хьамсара Грозный дог гIоздоаккхаш тоалуш, хозлуш йоагIилга. Из тоаяра, хозъяра дукха рузкъа хьахец паччахьалкхено. Цу дикача гIулакха дIадахача шера хийцачул дукхагIа рузкъа деннад укх шера города коммунальни предприятешта.

Ер шу далале Фасадная-Нефтяников, Севастопольски, Черноморски, Киевски, Окружной улицашка наькъаш дохкаргда.

Дика тоадергда Чернореченскии Заводскойи Iамаш.

«Грозненски форда тIа» берашта лувча моттиг, Iи дергдолаш чаьтараш, барзкъаш Iодаха моттиг ергья, хIаьта хий мела кранаш хургья.

«Форда» йисте ахкан кийчо ю хIанз: песок юллаш латт, лоднаш, катераш, хи тIа хехка велосипедаш тIаккхухь тягачаша. Хьаьший тIаэца кийчлуш я пляж...

Шоай хьамсарча городах городбеш яра дикача дас санна къахьег Грозне бахача наха. Баьццарча гаьнашца эргаяннай города улицаш, проспекташ, бахача наьха ковнаш.

«Победа» проспекте ялх эзар квадратни метр газонаш яьй кхоъ эзар гаргга сиренеи розайи кIотаргаш а дIаегIай.

Пионерски, комсомольски, Чеховеи Полежаевеи цIерахча скверашка иштта керда гаьнаши эзараш зизай кIотаргаши дIаегIай. Кхыйолча скверашка а улицашка а дIадоладаьд из дика гIулакх.

ХIанзле цхьа эзар нхо бIаьгаи 6620 роза кIотаргаши дIаегIай, 14230 квадратни метр тIа газонаш яьй вай городе.

Зизашца, гаьнашца шоай парк хозъяра дукха къахьег укх деношка, Кирова цIерахча парка коллективо.

Кхы а хозагIа хургья В. И. Ленина цIерахча культура Двореца парк.

Шоай заводах завод-беш е лаьрхIад «Грознефть» объединене ремонтно - механически завода болхлоша.

Заводской района къахьегамхоша город тоаяра дIадоладаь дика гIулакх хьал а лаьца месячника юкъе дакъа лоацаш ба Грозне берига къахьегамхой.

Шоай низ а хьинар а кходергдац цар, аьнна, хет бIарг белалургболаш шоай улицаш, проспекташ, майдаш, хозъяра.

П. ПОПОВ.